

Taxa postálá
plátta in num.
No. 30523/1934

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop
19. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Elérhetősek díjazás szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai és
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkjeink utánnymását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Felelős-
szerkesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Re-
dactor responsabil-Felelős szerkesztő:
16: Jámber Ferenc. Administrator
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-talajdonos: Fraternitas S. A. E.
de Editură. Registrul publicatunilor
perioadice No. 43. Dos. 889. 1932.
Tribunalul Cluj, Secția III.

Szerda augusztus 2.
1939—5699. Av 17.
XXII. évfolyam, 171. szám.

AUGUSZTUS 1.

Románia megoldása és közöttük a magait és követeléseit adott válasz mindentartották az ellenséget, amely nemcsak a közérzésének és meg- de elsősorban Ma- álásának is“.

spanyol- határt

spanyol hatóságok be- a határt és a francia spanyol területre.

gbelegedett előház elnöke

Darányi Kálmán, volt előház elnöke meg- vizsgálást megállapított. Elnökének súlyos hosszabb orvosi keze-

okát küldött világba

Reuter jelentése sze- elhatározta, hogy a angol csapatokat küld, szállított-mozgalmakkal nyugtalanságok meg-

ül a Brassó- ettős sinpár

A román államvasu- ton Macovei mérnök, kísérletében megálto- s közötti második atait. Megállapítást ok igen előrehaladott talajjavítási munká- eződtek, ugyszintén etti 952 méter hossz- háromszáz méterét. ekintettel a sietségre, t folytatják, valószí- nárt 1940 végéig át-

ber tisztelgett ok sírjánál

gnap 30 ezer ember ok sírjánál. A hatal- mon vonult fel, tüntető

fielkép lőnek

chall, az ismeretes kijelentette az új- keti magát a lancas- kon. Kijelentette azt nkáspárt támogatja. a világ minden ré- e, amelyek mind jó-

ár sztrájkoló everekedtek és a gyári ökkel

fon reggel válságos erikai rendőr és há- akik a Fischer nevi üzemenél sztrájk- verődve, akadályoz- abban, hogy mun- sapás következtében elője megsebesült, san.

és Lapkiadó R. T.
Baron L. Pop 10.
3-60.

PRIMAT

Dél-Amerika és a náci expanzió

Az európai krízis mindinkább befolyásolja a délamerikai élet megnyilatkozásait. Ami figyelemünket mindenekelőtt megragadja az a nagy mozgékonyosság, amely hatalmába kerítette szinte az összes délamerikai államok nagyvezérkari airt. Rengeteg magasrangú katonatiszt utazza be ezekben a napokban a különböző államokat, kölcsönös látogatásokat tesznek, amelyek mindig katonai természetű megbeszélésekkel állanak összefüggésben. Így példának okául május havában két he- tes látogatást tett Rio de Janeiroban egy uruguayi katonai küldöttség, amely a brazil honvédelem berendezését tanulmányozta. Ezt az északamerikai nagyvezérkar főnöke- nek látogatása követte. Miután 14 napon át keresztül-kassul bentazta Braziliát, magával vitte az Egyesült Államokba a braziliai had- sereg vezérkari főnökét. Ezenkívül katonai kiképzés céljából rengeteg argentinai, chilei, mexikói, venezuelai, kolumbiai és aiti-i katonatisztet küldtek ki államuk az Egyesült Államokba, ahol számukra kilenc hónapos tanfolyamot rendeznek.

Politikai szempontból a legnagyobb érdek- re tarthat számot az az interjú, amelyet Getulio Vargas braziliai köztársasági elnök adott egy nagy chilei lap munkatársának. Interjújában az elnök Amérika egységének kérdéséről, valamint Brazília politikai állás- foglalásáról nyilatkozott az újságíróknak. Vargas határozottan Amerika erkölcsi, po- litikai és érzelmi egysége mellett foglalt állást. E földrész fiatal népei — mondotta az elnök — állami és szervezési rendszereik megszilárdításával vannak elfoglalva és a „szolidaritás“-t, amely a multban annyiszor határozta meg a délamerikai népek állam- formáját, véglegesen ki kell Xsüzöbölni. Az amerikai népek politikai szervezésének egy- formasága e népek eszmei közösségét bizo- nyítja. Nem létezik semmilyen ész-szerű ok, amely ezt az összhangot megzavarhatná. Azok a híradások, amelyek érdekeltek európai hatalmak részéről a jümai konferenciával kapcsolatosan napvilágot láttak és amelyek arról szóltak, hogy a délamerikai államok nem egységesek az európai kérdésekkel szembeni állásfoglalásukban, a fantázia bi- rodalmából valók. Límában csak érdekellen- tésekről folyt a vita, ami természetes is, ez azonban senkit sem jogosít fel ilyen messze- esen konzekvenciák levonására. Bolívar, San Marínó, Washington és Lincoln szellem- egyfajra erővel él Amerika összes nemzetel- ben, — jelentette ki Vargas elnök. — E szempontból Amerika egységesen áll Roose- veltnél elnök legutóbbi békeüzeneete mögött is.

Egy európai háború — mondotta az elnök, — nem zavarhatja meg az amerikai népek hagyományos egyetértését. Lehetetlen elkép- zelni, hogy az amerikai népek feladódzók az egymáshoz való kölcsönös barátságot olyan okok miatt, amelyek e világörzsen kívül feks- zenek. Az Amerika és Európa közötti kü- lömbégség abban áll, hogy Európa az újáépít-ésre törekszik, miközben az amerikai álla- mok még nem fejezték be felépítésük folya- sátát. Eppen ezért a két világörzse között csak abban az esetben merülhet fel konfliktus, ha valaki ezt a felépítési folyamatot megakadályozni igyekszik. Vargas elnök nyilatkozatának e részében minden bizony- nyal azokra a törekvésekre utalt, amelyek a Harmadik Birodalom részéről nyilvánulnak meg és amelyek mind kihangsúlyozottabban figyelembe kell venni a délamerikai államok beügyeibe. A birodalom politikája abban nyilvánul meg, hogy egyfelől igyekszik meg- szervezni a külföldi telepes németeket, más- felől pedig a fasiszta ideológiát és államfor- mátt igyekszik propagálni a demokrácia ter- lére. Ezt érzik az amerikai államok vezetői is. Világosan látják, hogy a Harmadik Biro- dalom ezen államok kormányzati formájá- nak megváltoztatására törekszik, mert ebből bizonyos hasznót óhajt kisajtolni.

Ez azonban semmiesetre sem vezethet a Harmadik Birodalom és az amerikai álla- mok közötti barátság kimélyítéséhez. Az amerikai közvélemény elítéléssel fogadta azokat a híreket, amelyek a csehországi és mórvaországi eseményekről, a daniái kér- désről és a nyugati demokráciák, valamint a

Chamberlain beszédének nemzetközi visszhangja:

„Elmult a vértelen hóditások ideje“ —

írja a francia sajtó. Megkezdődtek az olasz hadgyakorlatok

London, augusztus 1. Chamberlain teg- napi alsóházi beszédét a közvélemény és a sajtó általános tetszéssel fogadta. A be- szédet úgy tekintik, mint amelyben Cham- berlain leszámolt az ellenzékkel is. Ennek bizonyossága az, hogy Eden, aki régebbi el- lentékek miatt tudvalevően kilépett Cham- berlain kormányából, most élénken helye- selte Chamberlain beszédét, hasonlóképp a miniszterelnök egyik legádázabb ell- enlése, Winston Churchill is. Eden fel- szólalásában fenntartás nélkül magáévé tette Chamberlain érvelését, míg Church- ill sűrű fejbölintásokkal adott bizony- ságot arról, hogy helyesli Chamberlaini mai politikáját.

Párizs, augusztus 1. (Rador.) A keddi francia lapok hosszasan foglalkoznak az alsóházi vitával és megelégedésüket feje- zik ki, Chamberlain nyilatkozata felett,

A német és olasz visszhang

Berlin, augusztus 1. (Rador.) A DNR jelenti: A német sajtó foglalkozva Cham- berlain beszédével, megállapítja, hogy a jelzett szenzációk nem következtek be: A Deutsche Allgemeine Zeitung így ír:

„Nagy-Britannia bekerítési politikája érdekében vezetett négy napja a szov- jetek által, annak dacára, hogy Angliában még kétség áll fenn a szovjetek által ígé- nyelt politikai formulák tekintetében. Maga Chamberlain is kijelentette, hogy a közvetett támadásra vonatkozó orosz meg- oldás közvetlenül fenyegeti a kisállamok függetlenségét. Ez szigorú ellentmondás- ban van — állítja a lap — a brit politika világosan megvont irányvonalával, ami a kisállamok védelmét biztosítani hivatott garanciákat illeti. Ha Anglia mégis kato- nai titkokat fog Moszkvára bízni, érdekes lesz megítélni, milyen mértékben fogja ez a kis nemzeteket megnyugtatni.“

A Berliner Lokalanzeiger azt írja, hogy a Führer az, aki elsősorban kérte a beszé- dek háborújának megszüntetését, amit Chamberlain bíralt. Az egyedüli válasz azonban, amit kapott, a kampány fokozása volt.

Róma, augusztus 1. (Rador.) A Stefani jelenti: A keddi lapok foglalkoznak Cham- berlain alsóházi beszédével. A Popolo di Roma azt írja, hogy a beszéd sem tartal- maz semmi érdekeset, vagy újat. Viszont furcsa az a helyzet, hogy katonai küldött-

tengelyhatalmak között fennálló ellentéte- ről számoltak be. A Németországban szem- ben lélektani légkör határozottan kedvez- zően. óriási haladást tett a német-ellenes bojkott anélkül, hogy azt valahonnan írá- nyítanák, vagy szerveznék. Sokszor megtár- ténik, hogy a filmhíradók egyes jeleneteinél a közönség hangos tüntetést rendez. A rend- őrség mindinkább érdeklődést tanúsít bizo- nyos személyek nemzeti szocialista propa- ganda tevékenysége iránt és a patagóniai, vagy a délbrázíliai német összekövészek ügyei ismétellen foglalkoztatták a közvé- leményt.

Németország új brazilai ügyvivőjének, dr.

aki utalt arra, hogy a háromhatalmi egyez- meny megkötése a közeljövőben létrejön. A Le Figaro a következőket írja: „A pa- pirokra jegyzett aláírások és az okmá- nyokra tett pecsétek nem elegendők ah- hoz, hogy az erők, löszerek, fegyverek és más hadianyagok ott legyenek, ahol szük- ség van rájuk és pedig a kellő pillanat- ban. A gyakorlati tárgyalások alapján bizo- sítani kell, hogy a szovjetek északon közlékedhessenek a Nyugattal.“

A L'Époque Kerillis tollából közöl cik- ket: A németellenes koalíció létrejött. A békes engedmények, a háború nélkül meg- léjtött városokba való csendes bevo- nulások időszaka elmult. A kancellárnak most már minden kockázatot magára kell vennie. Ország és rendszere sorsát kell hockára tennie, anélkül, hogy a sajtójáról szóznék.

segeket menesztenek Moszkvába, mielőtt még a politikai egyezmény létrejött volna.

Az olasz hadgyakorlatok

Milano, augusztus 1. (Rador.) Az olasz hadsereg nagy szárazföldi hadgyakorlatai a Po környékén hétfő este kezdődtek meg. A Milanóban levő főhadiszállásra érkezett Pariani tábornok hadügyi államtitkár, va- lamint Bastico tábornok a hadgyakorla- tok vezetője is. Több olasz marsall és több mint száz olasz és külföldi újságíró van jelen. A hadgyakorlatokon részt vesznek a német, spanyol, és magyar katonai kül- döttségek is.

Berlin, augusztus 1. A Deutsche All- gemeine Zeitung tengerészeti szakértője cik- ket közöl a tengelyhatalmak felkészültsé- géről. A cikkíró szerint Anglia és Francia- orszög a Földközi tengeren, Gibraltár és Damaszkusz között sorozatos katonai tá- maszpontokat és katonai erődítéseket akar nak létesíteni egész Bulgáriáig, hogy ezzel minél teljesebbé tegyék a központi hatal- mak bekerítését és azok támadását kivéd- ve, nyitva tarthassák az utat maguknak és szövetségeseiknek. A totális államok beke- rítése azonban még ebben a formában sem fog sikerülni, mert a központi hatalmak most sokkal előnyösebb helyzetben vannak, mint a világháború idején. A blokádt hatá- ra ugyanis ezer kilométerrel délebbre esett egészen a Balkánig, amelyet azonban (Folytatása a 8-ik oldalon)

Kurt Prüfernek, aki ezelőtt Addisz Abébában teljesített szolgálatot és most kell megérkez- nie Rio de Janeiroba, nem lesz könnyű dolga. Már az a tény, hogy a német meghatalma- zott egy kolónia fővárosából jön, kellemetlen benyomást keltett brazíliai körökben, ame- lyek siettek kijelenteni, hogy Prüfer ur óva- kodjon azt képzeln, hogy Braziliában gym- matpolitikát végezhet. Tulszágon sokáig használt fel a nemzeti szocialista Németor- szög kereskedelmi kapcsolataiban amerikai elképzelés szerint nemkívánatos módsze- ret, minsem ez ne vezetett volna ahhoz, hogy ezek az országok más uton keressék kereskedelmi mérlegük kiegyensúlyozását.

VILÁG TUKRÁ

Szuez és a harc Szueztért

Az abessziniai hadjárat óta egyre elő- térben áll Szuez problémája. Előtérben a csatorna, mely egybekapcsolja a Földközi tengert a Vörös tengerrel.

Hosszu története, érdekes multja van ennek a csatornának.

Már az emberiség ókorában felismerték, hogy a szuezi földszoros, Ázsia és Afri- ka összekötő kapcsát, csatornázni kell. Az egyiptomi fáraók meg is kísérelték, hogy a Nilust összekössék a Vörös tengerrel. Tervezéseiket azonban csak Dárius perzsa király valósította meg. A homok, az elha- nyagolás egyre betemette ezt a csatornát, de a római, majd az arab uralom alatt meg tisztogatták, újra meg újra jókarba he- lyezték. A 8. században azonban végkép- pen elborította, betömte a homok.

A jelenlegi csatorna eszméje Napoleon agyában kísértett fel először. A zseniális francia, aki Palesztinában hadakozva a zsidó állam gondolatával kacérkodik, egyip- tomi tartózkodása alatt ráébred a nagy je- lentőségre, amit a világpolitikában, a vi- lágközlekedésben és a világ gazdasági éle- tében egy csatorna jelentene, amely keresz- túlfurná a szuezi földszorost és két tenger- rért egybekapcsolná. Eszméjének megvaló- sítására, mellyel már expedíciójának később került sor, de történetesen szintén francia mérnök jóvoltából, Ferdinand de Lesseps volt a neve. 1852-ben készült el a tervével, 1854-ben kapta meg társasága a 99 éves koncessziót a kedivétől, 1859-ben láttak neki az építkezésnek és 1869 november 15- én fejezték be. A Compagnie Universelle du Canal Maritime de Suez ehhezképest 1938 novemberében kell átadja a csatornát Egyiptomnak. A különböző kísérletek, melyek a koncesszió érvényének meghosszab- bitására irányultak, eddig eredménytele- nek maradtak.

A csatorna, melynek felépítése rendki- vül súlyos munka volt, mert minden anyá- gát messzi földről kellett odaszállítani és mert járványoktól dult, vízszegény terüle- ten folyt, amely erős próbára tette a mun- kások egészségét, 472 millió frankba ker- rült. Hossza 163 kilométer, mélysége 12 méter, szélessége a víz túlkénél 100—135 méter, a csatorna fenekén 45 méter. A ha- jók átlag 13 óra alatt haladnak rajta ke- resztül. Tulajdonosa francia részvénytár- saság, mely Párizsban székel. Alaptőkeje 200 millió frank, amely 400 ezer részvény- re oszlik. A részvényeket kibocsátásukkor javarésben franciák szereztek meg. Ang- lia, Németország, Ausztria, Oroszország nem vásároltak belőlük, jóllehet a rész- vényeket minden nemzetközi tőzsdén fel- feltekették. Anglia éppenséggel ellenséges szemmel nézte az alapítását, mert Napo- leon politikai és gazdasági álmának felele- dését látta benne, az indiai ut veszélyez- tetésétől tartott általa. A le nem jegyzett 176602 részvényt Mohamed Szaid pasa, egyiptom alkirálya — róla nevezték el a csatorna bejáratának kikötőjét — volt kénytelen megvásárolni. Tőle szerezte meg 1875-ben Anglia részére magyúgyesen Bea- consfield-Disraeli, a mai Brit impérium egyik alapítója. E részvénycsomag megvá- sárlása által döntő befolyást biztosított Anglia számára a csatorna ügyvitelében.

A csatorna mentén 3 város fekszik: száz ezer lakosú Port Said, a földkeresség egyik legnagyobb szén- és olajállomása, Ismailia, a csatorna igazgatóságának székhelye, és Szuez. Minden hajó és minden utas díjat fizet a társaságnak a csatorna igénybevételéért.

A szuezi csatorna a világ legjelentősebb

mesterséges vizitja. Hatásai rendkívüli-
ek. Mindenekelőtt valóságos forradalmat
váltott ki a viziközlekedés terén. A gőzhaj-
ó a szuezi csatorna révén győzedelmeske-
dett végérvényesen a vitorlás felett. Amed-
dig a Jöreménység fokának megkerülésé-
vel folyt a közlekedés India felé, célsze-
riőbb volt a vitorlás hajó használata, mert
megfelelő szénállomások híján, nehéz
volt az utánpótlás, ez pedig mindenképpen
alkalmatlannak látszott, hogy a hajókat
szénkészlettel tömjék tele.

A Földközi tenger a szuezi csatorna ré-
vén telepedett vissza ősi jogába. Szuezt
előtt már-már beltengerré süllyedt. Most
fontos része lett az India felé vezető ut-
nak.

Szembeszökőek a politikai következmé-
nyek. Anglia természetesen azon munkál-
kodott, hogy a szuezi csatornát ne csak
résztvevőkkel, hanem a stratégiailag is
biztosítsa. Egymást érik foglaltsai, meg-
szállásai a szuezi csatorna mentén. Aden-
nél kezd, amely fontos szénállomása és
erődítménye lesz az új utnak. Következ-
nek különböző szigeteket és szigetcsoportok
a Vöröstengerben, majd az arab félsziget
partvidéke. De Egyiptomnak, Szudánnak,
a Szináj-félszigetnek és — ami bennünket
a legerősebben érdekel — Palesztinának
megszállása is, mind-mind ugyanezt a célt
szolgálja. A szuezi csatorna, végeredmé-
nyében az indiai út biztosítását jelenti.

De túl a közlekedési és politikai hatáso-
kon, természetesen jelentős gazdasági ki-
hatásai is vannak a szuezi csatornának.
Anglia távolkeleti, mindenekelőtt indiai
birtokainak termékei a szuezi csatorna ál-
tal meggyorsult közlekedés révén kapcsol-
ódott be voltaképpen a világ gazdaságába.
Addig fokozottabb mértékben voltak a
megromlás veszélyének kitéve.

A szuezi csatornát persze mindenekelőtt
az angol tengeri közlekedés vette igénybe.
De mellette, illetve jókora távolságban
mögötte, ott vannak a többi államok is. A
világháború előtt és átmeneti letörése
után, néhány év óta, újra Németország a
2. hely. A 3. és a 4. helyen Franciaország
és Hollandia következik. Utánuk: Olasz-
ország, Norvégia, Japán és az USA.

A csatorna tehát tipikus nemzetközi vi-
zi út. Ehhez képest 1888-ban neutralizál-
ták. Az 1914-es világháború idején azon-
ban Török-Németország és Ausztria nem
bántak valami csinyjával ezzel a semleges-
séggel. Megkísérelték kitudomás szerint
(1915-ben) a csatorna elfoglalását és pe-
dig azzal a nyilvánvaló céllal, hogy elzár-
ják az antant hajói elől és megnehezítsék
Anglia számára az indiai utat.

Az abszintia hadjárat idején, a szank-
ciós tervezések során megint léket kapott
ez a neutralitás. Anglia komolyan foglal-
kozott a tervvel, hogy lezárja Olaszország
hajói előtt a csatornát. Ez vitte Olaszor-
szágot aztán a gondolatra, hogy részt és
résztvevőket követeljen a csatorna igazga-
tóságában. Anglia persze nem hajlott a
szóra, hiszen Olaszország egyik riválisa
máma. Viszont Olaszország nem tágt szue-
zi tervezéseitől és mert közvetlenül nem
érhet célt, közvetve próbálkozik.

Abesszinia óta ehhez képest egyre han-
gosabb a harci zivaj a szuezi csatorna
táján. Egyre tart körülötte a két nagy el-
lenfél Nagy-Britannia és a Berlin-Róma
tengely előkészítő mérközése. Nyilvánvaló,
hogy a csatorna ma egyik fókusz a világ-
válságnak. Ha majd a válság kirobban,
biztos, hogy jelentős részben Szuezt miatt
robban ki, biztos hogy körülötte és érte
fog folyni.

Ami most és közel négy év óta Palesz-
tinában, s egyáltalában az arab félsziget-
en történik, szintén egyik részlete, elő-
csatározása ennek a nekibúsult versengés-
nek Szueztért. A brit oroszlan nem kevésbé
rátart, mint közmondásbeli testvére: Nem
kapkod tehát legyek után. A Fehérkönyv-
vel nem is a palesztinai arab-egyedet akar-
ja megkaparintani. Összehasonlíthatatlan
magasabb céljai vannak. Egy arab
"blokk" megteremtésén dolgozik. És ezért a
kétszértelenül nagy célt hajlandó egy kis
szószegésre, hajlandó bizonyos fokig a
zsidók feláldozására is.

Más kérdés, hogy lesz-e a kísérletezésé-
nek fogantatója. Egy lehetséges-e az egy-
más ellen egyre agyarkodó, egymásra bo-
londul féltékeny arab fejedelmeket közös
fedél alatt összehozni, s Anglia oldalán a
Szueztért mozgósítani. A kiállítások nem va-
lami rózsák. Annyira nem, hogy Anglia

részben már levonta a konzekvenciákat:
szerződést kötött Törökországgal, szövete-
sége, Franciaországgal pedig az arabok
rovására Alexandriát juttatta nászaján-
dóképpen a töröknek. Ennek a szerződés-
nek az a célja, hogy török haderőket bizo-
sítsa Szuezt védelmére, amint hogy — a
semlegeségi szerződésekkel világos ellen-
tétben — egy másik megállapodás, amit
Egyiptommal kötött Anglia, nagy angol
haderők állomásozását engedélyezi a csator-
na kikötőiben.

Ha Anglia az arabok megbízhatatlansá-
ga miatt fanyalodott a török szövetségre,
ugy ez a szövetség, még inkább Alexandri-
a ártévedése, csak fokozza az arabok
megbízhatatlanságát. Az olasz veszedele-
nek elsősorban kitétt Egyiptom persze
nem tiltakozik ellene és a teljes függőség-
be süllyedt Irák is hallgat, a világot sem
folytatja a fiúrt, amibe Németországgal
botorul belekezdett. Am a leghatalmasabb
arab uralkodó, Ibn Szauz lépett az öröké-
be. Most ő settenkedik Berchtesgaden kö-
rül. Ez, nemkülönben a jemeni imám köz-
ismert kétkulacsossága, sok problémát ad
fel Nagy-Britanniának, sulyos memento
számára. Mindenekelőtt az ősi, a tradicio-
nális arab lelkiültre figyelmezteti. A be-
duin nem visz be elveket a politikába.
Mindig az erősebb, mindig a győző mellé
áll. Ameddig pedig nem tisztázódnak az
erőviszonyok, nem dől el a harc, azon
igyekszik, hogy minél busásabb baksist
vágjon zsebre. Lawrence, ha feltámadna,
sokat tudna arról elbeszélni. Míg a palesz-
tinai zsidó kémszervezet Aaaronh Aaaronh-
sohn vezése alatt visszautasított minden
anyagi támogatást, Trumpeldor-Jabotinsky
légiói egységeidül politikai célból állottak
Anglia mellé, Lawrence csak sulyos mil-
lióért volt képes a sivatag beduinjait hé-
be-hóba megmozgatni és Hedzsasz uralko-
dóját arra rávenni, hogy a konstantinápo-
lyi Kalifa által meghirdetett szentháborút
ne hirdesse meg a maga részéről is Mek-
kában és Medinában.

Ibn Szauz és az imám magatartása arra
készteti Angliát, hogy fokozottabban mérték
ben foglalkozzék a Negev zsidókkal való
betelepítésének kérdésével és szorgalmasan
folytassa az utépítést Akaba és Palesztina
kikötői, nmkülönben a Holttenger
és Akaba között. Számol vele, hogy megle-
petés érheti az arabok részéről. Erre az
esetlegesre, Palesztina földjén keresztül
akarja fenntartani a kapcsolatot ázsiai és
afrikai birtokai között. És a zsidók lenné-
nek az őrei a stratégiai utaknak, amelyek
ezt a kapcsolatot biztosítják.

Semmiestre sem véletlen, hogy a konz-
ervatív párt, tehát az angol kormány
pártja köréből, egyre többet firtatják a
negevi problémákat. Kormánypárti lordok
és képviselők nem igen szokták a saját
kormányukat kellemetlen kérdésekkel za-
varni. Ha kérdéseket adnak fel, ugy ezek
a kérdéseket jóelőre megrendelték tőlük, jó
előre és részletesen megbeszéltek velük.
A földközi tengernek keleti partja ma már
a legdélibb, a szuezi csatornához kapcsol-
ódó rész kivételével „gutgesimnt“ elemek
kezében van. Az alexandrieti szandzsák, a
törökök kezében, akik Anglia és Francia-
ország szövetségesei, fegyvertársai a Szue-
zt védelmében. Csatlakozik hozzá Latakia,
amelyben az arabokkal ősi ellenségeske-
désben élő hegyi nép lakik, nuszairi a ne-
vük, de néha alauitáknak nevezik őket. Kö-
vetkezik Libanon, amelyben a keresztény
maroniták vannak többségben. Sziria te-
hát, az ő megbízhatatlan, forrongó arab
lakosságával, teljesen el van vágva a ten-
gerparttól.

Palesztinában az új, cionista telepítés,
akárcsak a hajdani keresztényvitések álla-
ma, elsősorban a tengerpartot szállta meg.
Ha Tel-Avivból Haifába autózunk kivétel
mélkül zsidó területen járunk. A Peel-bi-
zottság számolt is ezzel a helyzettel és
Al Madsdaltól a Karmelig a zsidóknak
alkartá juttatni a tengerpartot. De facto az
övék is a tengerpart. Ha most a Negev is
zsidókézzé kerülne, függetlenül a jogi
helyzettől, ugy Anglia célt ért. az
egész szűkebb értelemben vett Levante
megbízható elemek lakóhelye, akik testük
kel állják el minden támadásnak utját,
mely a Szuezt felé, az angol világbirodalom
egyik főlejtérére ellen tör.

A konzervatív elemek egyre tartó foglal-
kozása a Negevvel, ezekből az elgondolá-
sokból fakad és a zsidóságnak csak javára
válna, ha a tervezésekből komolyabb,
kézzelfoghatóbb valóság alakulna ki. Ha-

A Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradai csoportjának tisztújító közgyűlése

A nemzeti alapok előretörése és eredményes ifjúsági munka jellemzi
a váradai csoport múlt évi munkásságát

Oradea, augusztus 1. Vasárnap délelőtt tar-
totta meg a Fészek Klubban évi tisztújító
közgyűlést a Zs. N. Sz. nagyváradai csoport-
ja. A közgyűlés ünnepélyes keretek között,
a zsidó egység és harmónia jegyében zajlott
le. Dr. Weisz Endre ügyvezető elnök nyitotta
meg előbb románul, majd magyarul a köz-
gyűlést és miután üdvözölte a megjelenteket,
valamint Reiter Károly országos elnököt,
aki szintén eljött a közgyűlésre, megtartotta
nagywabásu beszámolóját a Szövetség elmúlt
évi működéséről.

A nemzetérválás vajudásában forrongó
népünk hőies küzdelme és áldozathozatala
Erec Jiszráélben sulyos népi feladatok megol-
dására kötelez a Galutban is. Ez a népmű-
vés és népi pozíciókat erősítő galuti munka min-
dig is benne volt a Zs. N. Sz. programjában,
ma pedig ez a program eleven valósággá
élelt munkafeladatát fejlődött és ebben a vo-
natkozásban helyicsoportunk szintén ott volt
azok között a cionista tényezők között, ame-
lyek ennek a galuti népi munkának feltéte-
leit és módozatait megtárgyalták és a meg-
valósításhoz közelhozták, — mondta dr.
Weisz Endre, majd rámutatott arra a hatal-
mas különbségre, amely a Szövetségre váró
feladatok és felelősség nagysága és a ren-
delkezésre álló erők mérsékelt volta között
fennáll. Ennek dacára a munka megszakítás
nélkül folyt, mert a Szövetségben dolgozókat
az vezette, hogy ha a kívánalmaknak nincs
is módjukban száz százalékosan eleget tenni,
mégis kötelességük a tőlük telhető legjobbat
és legtöbbet nyújtani az egyetemes zsidóság
érdekében.

Mert az volt a hitünk, — folytatta elnöki
jelentését — és elképzelésünk, hogy a Zs. N.
Sz.-ben összpontosul a zsidóság legöntuda-
tosabb és legáldozatkészebb tábora, minden-
képpen ugy helyénvaló tehát, ha a Cionista
Szervezet vindikálja is magának és realizál-
ja is azt, hogy minden zsidó vonatkozású
kérdésben szavat hallathassa és szempontjait
érvényesítse. Ez elképzelés gyakorlati meg-
valósítása helyi vonatkozásban oda vezetett,
hogy ma már nem történhet Váradon sem-
minemű zsidó közérdekű megnyilatkozás,
történjenek a zsidó közélet bármely síkján,
ahol a Zs. N. S. hivatott képviselői útján vé-
leményét ne nyilvánítaná — és e vélemény-
nyilvánítás mögött az illetékes tényezők ép-
pen ugy megérzik az általunk képviselt ál-
laspont komolyságát, mint az általunk kép-
viselt cionista tábor akaratát is.

A körzeti munka és az ifjúság

Ezután a körzeti iroda munkáját ismerteti,
amely annak dacára, hogy anyagi nehézsé-
gekkel küzd, teljesen hivatása magaslatán
teljesíti a rá rótt sokrétű munkát. Megrázó
szavakkal ecseteli azokat a tragikus körül-
ményeket, amelyek a nemzeti alapok felle-
nyelését elősegítették, de ugyanakkor büsz-
kedéssel mutat rá arra is, hogy a Zs. N. Sz. mun-
kája következtében a váradai zsidóság vára-
kózáson felül tett eleget az alapok támogatá-
sában.

Az ifjúság munkájáról szólva különösen
kétirányú eredményes tevékenységet emel ki,
és pedig az ifjúsági mezőgazdasági átrétege-
ződés területén elért eredményeket, amelynek
következtében ma Váradon két szniffen ötven
ifju edződik és bizonyítja, hogy a zsidó or-
szágépítés legfontosabb területén tud és akar
alkotni és, hogy a fizikai munka mellett nem
vesztette el érzékét a szellemi munka iránt
sem, másrészt pedig a kulturterületen kifej-
tett hatalmas ifjúsági ténykedést emeli ki,
amelynek látható eredményei voltak az or-
szágos jelentőségre emelkedett Szabadegye-
tem, a Hanoár Hácioni szemináriuma és a
különböző előadások és előadássorozatok.
Megemlékezik az ipari átrétegesítés művéről.
is, amelynek következtében Váradon is meg-
alakult a Bal Melacha helyi szervezete.

A nagyszabású elnöki beszámoló befejezése
után dr. Bárdos Imre körzeti titkár ismerteti
részletesen a körzeti iroda munkásságát,
majd Herceg Sándor főpénztáros nyújtja be
az elmúlt év költségvetését, amelyet dr. Már-
ton János ellenőr igazol.

Ezután kerül sor a nemzeti alapok, a Ke-
ren Hajeszdó és Keren Kayemet évvégi szá-
malmas, 12 ezer négyzetkilométeres terüle-
ten igazolhatná be újra a zsidóság telepí-
tési készségeit, azt, hogy paradicsommá
képes átalakítani a sivatag homokját. Rá-
adásul egy majdnem lakatlan terület bi-
zatnék gondjaira, ahol rögtön nagystilus-
ban gyarmatosíthatnak, valami olyasféle
munkát végezhetne el, amiről Herzl az ő

madására, amely meglepően szép eredmé-
nyeket mutat fel. A K. H. kuratórium elnöke,
Epstein Samu kimutatja, hogy míg az
1936/37. évben az összegyűlt összeg kerekén
háromszázezer lej volt, 1937/38-ban ez 600
ezerre emelkedett, a most elmúlt évben pe-
dig már elérte az 1.600.000 lejt, vagyis egy év
alatt nem kevesebb, mint 160 százalékkal,
két év alatt 430 százalékkal emelkedett. Ter-
mézetesen hozzájárult ehhez a jelenlegi tör-
ténelmi helyzet, de a közgyűlésnek meglepé-
tessel kell tudomásul vennie, hogy a szervezet
vezetése alkalmas volt arra, hogy ezt a
helyzetet felhasználja.

Hasonló eredményekről számíthatott be dr.
Silberstein Emil K. K. L. elnök is, aki rámu-
tat arra, hogy a németországi, magyarorszá-
gi és csehszlovákiai zsidóság elvesztett a K.
K. L. számára, viszont éppen általuk bata-
masan emelkedett a földigény Palesztinában.
A helyi K. K. L. az 1937/38 évi 73.000 lejjel
szemben az idén 128.000 lejt hozott össze a
perselyek révén, az összes bevétel pedig az
előző évi 332.000 lejjel szemben 620.000 lejt,
vagyis majdnem a kétszerese volt, amely
összegben maga a Galil-akció 320.000 lejjel
szerepel.

Diósi Béla a két chalutelenen elvégzett
eredményes munkáról számol be, majd rá-
mutat a régi vezetőség a felmentvényt a köz-
gyűléstől megkapta, dr. Markovics Ignác szó-
lal fel és rámutat a minden téren elért fejlődé-
sre és emelkedésre és a jövőre nézve ki-
emeli a szervezés fokozásának elsőrendű fon-
toságát.

Miután a közgyűlés a felmentvényt meg-
adta, dr. Weisz Endre átadja az elnökséget
Reiter Károlynak a választások levezetésére.
A közgyűlés rövid felfüggesztése után Reiter
Károly országos elnök felolvassa a jelölési-
zottság által összeállított új vezetőségi név-
sort, amelyet a közgyűlés egyhanguan elfo-
gad. Eszerint a Zs. N. Sz. nagyváradai veze-
tősége a következőképpen alakult meg:

A vezetőség
Diszelnökök: Nussbaum Sámuel, dr. Mo-
nár Vilmos, dr. Markovits Ignác, Mittelman
Jakab, Reich József.

Elnök: Lechner József.
Ügyvezető elnök: Dr. Weisz Endre.
Társelnökök: Deutsch Jenő, dr. Rippner
György, Kesztenbaum Miksa, Weisz Sámuel.
Körzeti iroda vezetője: Dr. Bárdos Imre.
Keren Hajeszdó kuratórium elnöke: Epstein
Samu.
Keren Kayemet kuratórium elnöke: Dr.
Silberstein Emil.

Keren Kayemet biztos: Diósi Béla.
Hachszara bizottsági elnök: Diósi Béla.
Ellenőrök: Dr. Marton János, Bleyer Adólf.
Halmos Zsigmond, Weinberger Fülöp.
Kultur bizottság elnöke: Dr. Adorján Pé-
ter.

Kulturbizottsági alelnök: Frisch István.
Kulturbizottsági referensek: Abrahamovics
Zoltán és Mittelman Nándor.
Fegyelmi bizottság elnöke: Dr. Kepes Mik-
lós.

Jogügyi bizottság elnöke: Dr. Gellért
Miksa.
Sajtó és propaganda vezető: Révész Gyula.
Ifjúsági referens: Dr. Berger Ernő.
Huk Ivrit (Héber kör) vezetői: László József,
Abrahamovics Sámuel.

Reiter Károly beszéde
Reiter Károly országos elnök üdvözli az új
tisztikart és elnököt. — Kiemeli, hogy ugy
a Központ, mint egész Erdélyi cionista tábor
a legnagyobb elismeréssel adózik annak a
nagy és eredményes munkának, amelyet dr.
Weisz Endre munkatársai élén végzett.

Dr. Weisz Endre meghatott szavakban
mondott köszönetet a bizalomért és kitünté-
tésért. Igéri, hogy a jövőben is ez lesz, aki
eddig volt, — az üldözött és kismémmizett
oldalán álló harcos, — programja: a munka,
amely önmagában hordja jutalmát. A cion
eszmé jegyében egységre, szolidaritásra és a
zsidó humanum és zsidó etika sugallta egy-
más megbecsülésére kéri testvéreit.

A felmerülő gyűlés a Hatikva és Király-
himnusz hangjaival ért véget.

Ezenkívül 40 tagu elnöki tanácsot választott meg a közgyűlés.

Altneulandjában álmódzott.
A Balfour-deklarációt Lloyd George hí-
res Perl-bizottság előtti vallomása szerint
Anglia szorultságából fakadt. Hátha Ang-
lia világháborus gondjai a Szuezt körül-
most új lehetőségeket nyitnak meg a zsi-
dók előtt?

Ben-Yehoshu

A há

A világháború ut-
jelenység változtatta
sen a zsidók nagy t-
gazdasági helyzetét
metországban, Ausz-
ban, Magyarországo
Litvániában, és Lett-
A két nagy nem-
Oroszországnak és
lása után a legtöbb
segei bizonyos önál-
dóság számára e ke-
teremtődött. Közve-
le még a világháború
dásági nacionalizmus
galmazásában ért
megrendül a zsidó
beni perspektivák
sultak.

Az eleinte csak
azonban teljesen b-
Európából, főleg R-
trófiáisan alakító
sorsát. A háború
szégekbe való
fiatalságnak, kitűn-
ő az agrár országok
szaporodás által a
helyzetet. A kivá-
már nem törekedett
ból a lassan fejlőd-
zsidó tömegek ne-
delmi és kézmű-
foglalkozási ágba,
kétharmadának az
mosan a kivándor-
ság természetes
kivándorlás folyt-
részéről is, ami a
szabad versenyt
ta. Minthogy a k-
kisvárosokból is
zsidó ifjúság e ki-
törekedett a nagy-
Az említett jele-
vetett, vagy köze-
a világháborúnek
évek világháború-
fasizta eszméisé-
egyéb, mint ter-
beállott élelmény-
delemben történt
güll is szíjleibem-
sági életét.

A gazdasági n-
teremtette az au-
kizárólagosságot
belső piacán, ne-
adott, hanem az
az eljárásnak, h-
keszteni bizonyo-
ciókból. Számos
lassu tempójú v-
ban valósággal
nemzeti szociali-
embertelen mód-
emlékeztető gor-
szegényítették a
nagy részét, há-
ságyú és lelki-
őket. A zsidók
arról, hová leh-
ezrei a zsidók
előtt áll és két-
ket.

Oroszország
előtt közel nyo-
hozzávetőleg k-
népnek és 80
ságnak. Négyo-
rodalom város-
ben lakott. Ve-
vagy relatív t-
olyan helyeken
élt. Voltak vár-
zet egészen ki-
befolyása nem
láttuk számos
Fehér-Oroszor-
továbbá Litv-
és bizonyos t-
Számos város
zsidók laktak.

A háboru utáni zsidóság arculata

Írta: JAKOB LESTINSKY

A világháboru után három kimagasló jelentőségű változást hozott meg eléggé gyökereiben a zsidók nagy tömegeinek politikai és gazdasági helyzetét Közép-Európában: Németországban, Ausztriában, Csehszlovákiában, Magyarországon, Lengyelországban, Litvániában, és Lettországon.

A két nagy nemzetiségi birodalomnak: Oroszországnak és Ausztriának összeomlása után a legtöbb ország nemzeti kisebbségei bizonyos önállóságot nyertek. A zsidóság számára ez keretek között új helyzetet teremtődött. Közvetlenül a háboru után, de még a világháború előtt és mielőtt a gazdasági nacionalizmus az ő hitleri megfogalmazásában tért hódított volna, már megrendült a zsidóság pozíciója és a jövőbeni perspektívák nagyon is elhomályosultak.

Az eleinte csak megszorított, később azonban teljesen beszűntetett kivándorlás Európából, főleg Kelet-Európából, katasztrofálisan alakította a zsidó tömegek sorsát. A háboru előtt a kelet-európai országokból való kivándorlása a paraszt fiatalságnak, kitűnően szabályozta, főleg az agrár országokban a nagy természetes szaporodás által bekövetkezett gazdasági helyzetet. A kivándorlás következtében már nem törekedtek olyan nagyon a faluból a lassan fejlődő városok felé. A zsidó tömegek nem igyekeztek a kereskedelmi és kézművesi pályákra, a két foglalkozási ágba, amely a zsidó lakosság kétharmadának adott kenyeret. Párhuzamosan a kivándorlással a zsidó lakosság természetes szaporodásával intenzív kivándorlás folyt a kelet-európai zsidóság részéről is, ami a kereskedelem és ipar szabad versenyét mérsékelte és szabályozta. Minthogy a keleti zsidók által lakott kisvárosokból is sokan vándoroltak ki, a zsidó ifjúság a kisvárosokból nem nagyon törekedett a nagy- és középipar felé.

Az említett jelenségekhez, amelyek közvetett, vagy közvetlen eredményei voltak a világháborúnak, hozzájárult az utolsó évek világháborúhoz még az a gazdasági fasiszta eszméség, amely alapján nem egyéb, mint *terméke a világháborúban beállott élelmiszerhiány és a világháborúban beállott élelmiszerhiány*, amely végül is széjjelbomlasztotta a világ gazdasági életét.

A gazdasági nacionalizmus, amely megteremtette az autarkia és amely nemzeti kizárólagosságot teremtett az országok belső piacán, nemcsak ideológiai alapot adott, hanem erkölcsi igazolást is annak az eljárásnak, hogy a zsidókat ki kell rekeszteni bizonyos nemzetgazdasági funkciókból. Számos országban ez a folyamat lassú tempójú volt, Németországban azonban valóságos kiirtási jellegű lett a nemzeti szocializmus. A zsidó lakosságot embertelen módon üldözték, a középkorra emlékeztető gonoszságokkal. *Nemcsak elszegényítették és deklaszáltak a zsidó nép nagy részét, hanem fizikai bizonytalanságot és lelki kétségbeesést kergettek őket.* A zsidók milliói álmodoznak most arról, hogy lehetne kivándorolni és szerezni a zsidók tömegének már az örvény előtt áll és kétségbeesetten keres menedéket.

Oroszországban és Ausztriában a háboru előtt közel nyolcmillió zsidó lakott, vagyis hozzávetőleg kétharmada az egész zsidó népnek és 80 százalékát a európai zsidóságnak. Négyötöde a zsidóknak a két birodalom városában és nagyobb községeiben lakott. Voltak városok, ahol abszolút, vagy relatív többségben éltek, különösen olyan helyeken, ahol két-három nemzetiségű volt. Voltak városok, ahol az uralkodó nemzet egészen kicsiny számban élt és semmi befolyása nem volt a városi életre. Ezt láttuk számos ukrán városban, leginkább Fehér-Oroszországban és Beszarábiában, továbbá Litvániában, Lengyelországban és bizonyos tekintetben Csehszlovákiában is. Számos városban, ugyyszólván kizárólag zsidók laktak. Még ma is vannak városok

Lengyelországban, Romániában, Litvániában és Lettországon, ahol a zsidó lakosság alkotja a nagytöbbséget. De számuk egyre csökken, mert a nemzsidó elemek gyors iramban özönlötték el ezeket a városokat, amelyeknek új jellegűt adtak.

Am nem az emberek tömegei adják meg döntő karakterét egy városnak, hanem inkább a lakosság foglalkozása. Kelet-Európában a kereskedelem és iparban, különösen pedig a szervező és vezető funkciókban a zsidóknak jelentős többsége volt. Bankok, tőzsdék, külkereskedelem, textilipar, különösen pedig a kiskereskedelem és kézműesség területein a zsidók kétharmadát tették a foglalkoztatottaknak. Néhány országban, mint Fehér-Oroszországban és Beszarábiában, Litvániában és Ukrajna némely területén 70-80 százalékát az említett foglalkozásoknak volt zsidó kezében. A középeurópai országokban számszerűen kisebb volt a jelentőségük, de minőségi befolyásuk a gazdasági élet gócpontjain elég jelentős volt. Az iparilag és gazdaságilag erősen fejlett országokban

Aranyér ellen Goedecke féle Anusol!

a zsidók befolyása még nagyobb volt. A bonyodalmas gazdasági életben — a tőzsdéken, a bankügyletek körül, az export és import terén — a zsidók döntő befolyást gyakoroltak a liberális kapitalisztikus gazdasági rendszer megteremtésében és fejlesztésében. A zsidók — azt meg kell említeni — állapították — *senkinek nem vették el pozícióját, még csak át sem vették őket, a zsidók mindent megteremtettek, sok esetben bizony a semmiből.* Megteremtették szorgalmukkal, tehetségükkel és vereségükkel. Kelet-Európában a zsidók nemcsak szervezői és fejlesztői voltak a kapitalista fejlődésnek, hanem ők adták a munkások kontingenciájának nagy többségét is. Még ma is a kereskedelem, kisiparban és kézműességben a zsidók nemcsak az alkalmazottak többségét adják, hanem a fizikai munkások tömegeit is. Csak a zsidó nagyiparban látunk kisebb százalékban zsidó munkásokat. De ez nem az ő bűnük.

Nyilvánvaló, hogy a zsidók, minthogy elfoglalták a városi gazdasági élet főpozícióit, szükségszerűen az egész általuk uralt gazdasági helyzetre rányomták egyéni

ségük és nemzetiségük bélyegét. Ezekben az országokban a nemzeti többség nagy tömegeiben földművelőkből állott, a tisztviselők pedig bevándorolt idegenekből, németekből kerültek ki, vagy orosz nemesekből. A többi intelligenciát szintén kisebbségek adták: nagyoroszok, németek és részben zsidók. Az ilyen zsidó lakta városok természetesen zsidó jelleggel bírtak. Varsóban, Lodzban, Lembergben, Krakóban és Kisenevben bizonyos városrészek ma is éppúgy, mint Kovnában és Vlnában teljesen zsidó karakterűek. Ez a gazdasági elhelyezkedés a kelet-európai tömegek számára fizikai biztonságot és lelki szilárdságot nyújtott. Önbizalmuk volt, jelentős politikai aktivitásuk és kulturális alkotó készségük.

Az utóbbi ötven év két nagy reneszánsz mozgalma — a cionizmus és szocializmus — nemcsak a zsidóüldözéssel nyertek impulzust, hanem a feltörekvő népi erőkből is, mivelhogy a zsidó tömegeket a liberális korszak fölélesztette és alkotásra serkentette még a cári Oroszországban is. Az emancipáció gondolata szárnyakat adott a népi erők gyűjtéséhez, az ellenálláshoz, a göulához.

Capitol Mozgó

Mai kezdéssel kezdi vetíteni a franciák egyik legnagyobb, legremekesebb filmjét,

A családi háromszög

A férj, a feleség és a szerető!

Utólrhetetlen humor! Nagyszerű francia rendezés! Finom pikantéria!
Főszereplők: SACHA GUITRY és RAIMU a világ legnagyobb jellemzsinésze.
A film előtt Paramount világhírű.

Tizennyolc évi fegyházra ítélt gyilkos szökött meg a temesvári fogházból

Timisoara, augusztus 1. (Az Új Kelet tud.) A temesvári büntetőtábla a múlt hónapban tizennyolc évi fegyházra ítélte Oprea Adam Vasoia községbeli gazdát, aki meggyilkolta szeretőjének férjét. Oprea éveken át szerelmi viszonyt folytatott Braita Teodor nevű szomszédjának feleségével, a múlt év őszén pedig a férj is tudomást szerzett felesége hűtlenségéről. Heves családi jelenet után megbocsátott az asszonynak, aki ígéretet tett, hogy végleg szakít szeretőjével. Braita ezután felkereste Opreát és közölte vele, hogy az asszonynak megtiltotta, hogy többé találkozzanak. A szerelmesek azonban titokban továbbra is találkoztak, majd Oprea rávette az asszonyt, hogy gyilkolja meg férjét. Egy éjjel Oprea elrejtőzött a padlásra, amikor pedig a gazda hajnalban az istállóba ment belopózott a lakásba és az asszonytól átvette férjének vadászfegyverét. Ezután visszabújt a padlásra, amikor pedig Braita kilépett az istállóján, lesből agyonlőtte. Az

asszony jelentette a csendőrségnek, hogy férje agyonlőtte magát, de rövid nyomozás után kiderült a valóság és Opreát szeretőjével együtt letartóztatták.

A büntetőtábla előtt mindketten beismerték bűnüket, mire a tábla Opreát tizennyolc évi fegyházra, az asszonyt pedig nyolc évi börtönre ítélte. A vádlottak semmisségi panaszt jelentettek be és így továbbra is a temesvári fogházban maradtak. Tegnapelőtt Opreát tizenhárom főnyi fogolycsoporthal együtt mezei munkára vezényelték, amikor azonban kiértek az utcára, a gyilkos felhasználta a nagy forgalmat és egy óvatlan pillanatban eltűnt a tömeg között. Vele együtt megszökött Ilescu Ion két évi fegyházra ítélt tolvaj is. Mire a fegyőrök a kétös szökést észrevették, a foglyoknak már nyomuk veszett. A szökés ügyében a katonai ügyészség indított vizsgálatot, a szökevényeket pedig pontos személyleírás alapján országszerte körözik.

A nyilasok azzal vádolják Lajos Ivánt, hogy a párizsi zsidók pénzelték

Budapest, augusztus 1. Lajos Iván könyve körül általában nem ülték el az izgalmak. Főleg a nyilasok részesei nem hagynak neki békét. Jóllehet köztudomású, hogy könyvének jövedelmét is közölcokra adta, most mégis azzal vádolják, (de persze minden bizonyíték nélkül), hogy a zsidók pénzelték.

A könyv ügyét szóba hozta szombaton a magyar képviselőházban egy interpelláció keretében Rátz Kálmán nyilas képviselő, aki egyébként más érdekes kérdéseket is érintett interpellációjában.

Részletes visszajelentést vetett Rátz Kálmán a világháborus propaganda történetére. A háboru elvesztéséhez nagyban hozzájárult az ál-pacifista Wilson 14 pontja, ami csak propaganda volt.

A háboru utáni időkben a magyar fajvédőmozgalmat, amely a nemzeti szocializmus előfutára volt, a bel- és külföldi propaganda buktatta meg. Minden háborut nagy propaganda tevékenység kísér. Szerinte a liberális sajtó hasábjain állandóan győznek a kinnaiak.

Az Anshluss óta különösen kiéleződött külföldön a német- és magyarellenes propaganda. A propaganda egyik motívuma az, hogy most majd minket kebelezz be Németország. Ez ellen a sötét külföldi propaganda ellen védekezni kell.

Az hittük, hogy Benes és társai a népus sorsára jutnak — folytatja. — De tévedtünk. A párizsi cseh követ, aki Magyarországon végezte iskoláit, magyar ösztöndíjjal, még ma is hivatalában van, elő-

adásokat tart és folytatja a tengelyhatalmak ellen a propagandát. Semmit nem hallok arról, hogy mi ezt ellensúlyoznánk. — Amerikába és Londonba óriási összegeket síboltak ki a csehek az összeomlás előtt s az ő kezükbe kerültek az összeomlott csehszlovák állam külföldi letétjei. De fegyveres alakulatokat is szerveznek már egyes külföldi országokban. Az egyik nyugati államban haterer főnyi magyar emigránsokból álló légio van már, Amerikában és Kanadában hasonló szervezkedés folyik. De légiók alakulnak, sajnos olyan országokban, amelyekkel barátságos viszonyban vagyunk.

Rátz Kálmán ezután a belső propagandáról beszél. Szerinte a sajtó beállította magát egy világnézetre és bizonyos érdekek védelmére. Ő nem hisz ugyan a közeli háboruban, de a sajtó egyrésze már állást foglalt.

Megfigyelhetjük esztendő óta a magyar sajtó kétharmad részének szívzserelemét a kinnaiak, a szegény abesszinek és a vörös spanyolok iránt. Ugyanakkor mérgező hadjárat folyik Németország ellen, ha másként nem, francia és angol lapok idézeteiben.

Most pedig rátérek a híres, illetve hírhedt szürke könyv esetére. Ezzel a könyvvel, amit Lajos Iván írt, nem is tartom méltónak vitába szállni, miután azzal a hazugsággal kezdődik, hogy a háboruban a központi hatalmak több tisztességes békeajánlatot kaptak és nem fogadták el. Ez a könyv az adatok mesterséges csoportosításával dolgozik és gyanus külföldi adatokra épít. Gyakran idéz egy párizsi zsidó emigráns könyvből.

Felkiáltások a nyilasoknál: Onnan kapta a pénzt!

Rátz Kálmán: Erre is vannak adataim, csak nem perrendszerűek, ezért nem akarom nyilvánosságra hozni. Borzasztó, hogy ez a könyv hat hétig circulálhatott, hatvan ezres példányszámmal ért el s nem tiltották be, ugyanakkor, mikor lapokat sorra betiltanak.

Most azután az ügyészség is észrevette, de miért nem vette észre hamarabb a belügyminiszter? Sőt, érdekes, hogy egyes minisztériumokban és közhivatalokban valamilyen szellemkéz a tisztviselők asztalára helyezte ezt a könyvet. Mi történt itt, mi történhetett, hogy ez a könyv így szabadon keringhetett?

Banditátamadás egy amerikai postaköcsi ellen. Newyorkból jelentik: Két álarcos egyén hatolt be az Illinois állambeli Champagne állomás közelében a személyvonat postakocsijába, ahol 56.000 dollár volt katonai zsold céljára. A postatisztviselők felveték a harcot. Egyik bandita megsebesült, a másik leugrott a mozgóvonatról. A szerelvényt leállították és a banditát elfogták, de az kiszabadította magát és egy gépkocsiban, amely egész idő alatt a vonat mellett haladt, megszökött.

HIREK

A sajtó és propagandaügyi minisztérium vándor muzikaravánja Fogarasra érkezett. Fogarasról jelentik: A sajtó és propagandaügyi minisztérium vándor muzikaravánja körutja során Fogarasra érkezett, ahol a hatóságok képviselői fogadták. A muzikaraván eddig végiglátogatta Buzáú, Brassó, Ploesti városokat és előadásait legalább százötvenezer ember nézte végig. A muzikaraván hatalmas gépkocsijai, melyekből a legmodernebb mozitermet lehet varázsolni, mindenütt nagy meglepetést keltenek és a néptömegek szinte özönlöttek az előadásokra. A muzikaraván néhány nap múlva Szebenbe érkezik, majd tovább folytatja útját a programja szerinti végállomás: Máramarosziget felé, ahová október 30-án fog elérkezni.

Gangszterek nyílt óceán gépfegyverrel szítavá létkék Irving Pénnt, az ismert zeneműkiadót. Newyorkból jelentik: Az elmúlt napokban Irving Penn newyorki zeneműkiadó egy autobuszállomás felé igyekezett, amikor egy hatalmas gépkocsi lassított mellette. Az ablakon át kézigépfegyverrel tüzeltek a szerencsétlen kiadóra, aki közel husz sebből vérezve holtan terült el az uttesten. A borzalmas gyilkosság után a gangszterek gépkocsijukkal eltűntek a környező utcákban. A rendőri vizsgálat megállapította, hogy fatális véletlen áldozatául esett Irving Penn, aki megszólalásig hasonlított az egyik newyorki bandavezérré.

Kétféle tüzkár. Urziceniből jelentik: Garbovi községben egy eldobott cigarettától tüzet fogott a cséplőgép mellett felhalmozott buza. Rövid idő alatt 83 gazda egész termése égett porrá. Az anyagi kár meghaladja a kétféle lejt.

Községi kezelésbe vették a külföldi állampolgárok máramaroszigeti birtokait. Máramaroszigetről jelentik: A megyei igazgatási hatóságok az idegen állampolgárok tulajdonában lévő birtokok kezelésével az illetékes községek hatóságait bízták meg. A jövedelemből levonják az állami és községi adókat, a fennmaradó összeget pedig kifizetik a tulajdonosnak. A rendelkezés valószínűleg csak ideiglenes jellegű és csupán azokra a birtokosokra vonatkozik, akik Kárpátjának Magyarországhoz való csatlósásával magyar állampolgárokká lettek. A román kormány ugyanis megszüntette a földművesek ugynevezett határátlépőigazolványainak kiadását és így a tulajdonosok nem dolgozhatnak földjeiken.

Bajonettel meggyilkolta vetélytársát, életveszélyesen megsebesítette menyasszonyát, majd harakirit követett el egy gazdaregény. Cernăuțiuból jelentik: Megdöbbentő szerelmi dráma játszódott le a hotinmegyei Sangher községben. Antoniu Dumitru gazdaregény jegybenjárt a falu legmódosabb leányával, Ilicu Anastasiával, amikor észrevette, hogy Cecman Ion nevű legény esténként titkos látogatásokat tesz menyasszonyánál. A csalódott fiatal gazda ekkor szakított jegyesével, de megaláztatását nem bírta elfeledni. Az elmúlt este ittas állapotban lesbeált az egyik sikátorban. Adott pillanatban aztán bajonettel rántva elő kabátja alól, rárohant vetélytársára és meggyilkolta, majd volt menyasszonyára vetette magát és őt is életveszélyesen megsebesítette. Véres tettének elkövetése után pedig harakirit követett el. A csendőrök volt menyasszonyával együtt beszállították a cernăuți közpórházba. Esetbenmaradásukhoz kevés a remény.

Ünnepélyes keretek között kezdtek meg a Dobruzsai római vár kiásatását. Constantából jelentik: Tegnap reggel ünnepélyes külsőségek között kezdték meg a Dobruzsai régi római várnak, az Abritus feltárásának munkálatait. Az Abritus egyike volt azoknak a római váraknak, melyeket a birodalmakat átszelő vonalak mellett építettek a közlekedés biztonságának fenntartására. Ennek a várnak létezése Caliacra megyében szimbolikus jelentőségű, mert a régi római jogokat bizonyítja a tartomány felett. Az ünnepélyes résztvevők a Nemzeti Újjászülés Frontjának nemzeti gárdái és számos országőrű és leány a Dobruzsai megyéből. A falu bejáratánál és a vár előtt két hatalmas diádalkapu volt felállítva, melyeken Isten hozott feliratu táblák fogadták az ünnepségre eljövöket. Ez a kulturális megmozdulás N. Otescu tengerpartományi királyi helytartó kezdeményezése volt és az ünnepségen megjelent Cornăteanu földművelésügyi miniszter és az összes polgári és katonai hatóságok, valamint a román és a külföldi sajtó képviselői. Az ünnepségen elhangzott beszédekben N. Otescu királyi helytartó és Scariat Labrino egyetemi tanár az ásatások nagy jelentőségét méltatták, melyeknek céljuk bebizonyítani, hogy a román föld lelke Dobruzsára is kiterjed.

Sportvonat Budapestre utlevél nélkül

csak személyazonossági igazolvánnyal.
Indul Clujról: Augusztus 10-én reggel 11 órakor.
Vissza Budapestre: Aug. 16-án reggel 8 órakor.

Utazási költség oda-vissza: lei 1980.—
gyermkeknek 10 évig Lei 1430.
Budapesti szálloda és kirándulás költségei lejbén fizethetők.

Jelentkezési határidő augusztus 2-án estig!
Bairatkozni lehet:

WAGONS-LITS/COOK
menetjegyirodában
CLUJ, Piața Unirii 18.

ECONOMIA
menetjegyirodában
CLUJ, Piața Unirii 23.

Néger bírónő Amerikában. Newyorkból jelentik: Óriási feltűnést keltett, hogy Newyork egyik törvényszékéhez La Guardia főpolgármester kinevezett egy néger bírónőt. Bolin asszony az első néger származású nő, aki ilyen tisztséget kap. A néger nő a yalei egyetemen végezte tanulmányait a legkiválóbb sikerrel. Azon bíróság élé, amelyhez kinevezték, túlnyomó részben néger vádlottak kerülnek. Nincs kizárva azonban, hogy a kinevezés és a bírónő esetleg nem négerké feletti ítélkezése még nagyobb visszahatást fog kiváltani a sajtóban és a közvéleményben, amely máris elégedetlenkedik a kinevezés miatt. A bírónő fizetése egyébként átszámítva évi hárommillió lejt tesz ki.

Széleskörű razzia Kolozsváron. A kolozsvári rendőrség dr. Horvat kveszor intézkedésére dr. Timbus helyettes kveszor, dr. Draghiciu bünyügyi igazgató és Pop Leontin állambiztonsági hivatali főnök irányítása mellett több csoportra osztva szélekkörű és alapos razziait tartott az éjszaka folyamán Kolozsvár területén. A razziait különösen a külvárosi negyedekben ugynevezett erkölcsrendészeti szempontokkal rendezték meg. A razzia során, amely csaknem a reggel 6 óráig tartott, összesen 55 gyanus egyént állítottak elő. Ezek közül utólagos igazolás után hat férfit szabadon engedtek, 38 személyt ellen a bejelentő hivatal útján eljárás indítottak, mert személyazonossági igazolványuk nem volt rendben, két nő, akik tiltott prostitúciót űztek, az erkölcsrendészeti ügyosztály orvosi vizsgálatra állították, míg négyet a bünyügyi osztálynak adtak át további eljárás végett.

Nagyarányu közmunkákra vonatkozó terveket hagyott jóvá a legfelsőbb műszaki tanács. Bucurestiből jelentik: A közmunkaügyi minisztérium mellett működő legfelsőbb műszaki tanács jóváhagyta a temesmegyei Oszvény községben építendő állattenyésztési telep tervét. A terv végrehajtására 1.350.000 lejt irányoztak elő. A másik közmunkára vonatkozó terv az egyik brassói negyedés létesítendő népfürdőre vonatkozik. Erre a közmunkára 4 millió 60 ezer 498 lejt irányoztak elő.

Törvényjavaslat Japánban a sterilizációról. Tokióból jelenti a Domej: A társadalomvédelmi miniszter a legközelebbi parlamenti ülészek alatt törvényjavaslatot terjeszt elő a sterilizációról. A javaslat szerint a gyógyíthatatlan örökös betegségekben szenvedőket meddőké fogják tenni.

MA A ROYAL slágermozgóban az év legnagyobb szenzációja, amelyet EZREK KÉRÉSE-RE UJRA VISSZAHOZTUNK

SUEZ

A világrészeket összekötő és elválasztó csatorna alkotójának, Lesseps grófnak izgalmas életdrámája. A történelem még ma is tartó harca a hegemoniáért. DISRAELI és NAPOLEON alakjai elevenednek meg. Főszerepben: TYRONE POWER, — LORETTA YOUNG, — ANNABELLA 2 előjáték. Előadások mindennap 3.20-tól.

Letartóztaták Zog király állítólagos sajtófőnökét. Oslóból jelentik: A rendőrség letartóztatott egy Ernst nevű egyént, aki állítólag Zog alban exkirálynak volt a sajtófőnöke. Letartóztatása azért történt, mert nem akart engedelmesskedni a kiutasítási végzésnek. Kihallgatása során kiderült, hogy Dániában különféle bűncselekményekért volt már büntetve.

Uj vasútvonal Bulgáriában. Szófiából jelentik: Boris bulgár király, kormányának részvételével, vasárnap avatta fel a Capino—Takoruda—Pelita—Délbulgária vasuti vonalat, amely az ország legszebb vidékeit szeli át. Az új vasuti vonal 60 kilométer hosszúságú és 200 millió levába került. Az ünnepség alkalmából a bulgár király beszédet mondott s abban méltatta az új vasuti vonal gazdasági és kulturális jelentőségét.

Öszi kezdődőleg nem engedélyezik a gyümölcsösmetéket exportját. Bucurestiből jelentik: Tegnap a földművelésügyi minisztériumba konferenciára gyűltek össze a mezőgazdasági vezérfelügyelők, Mandru mérnök, vezérigazgató elnöke alatt. Az ülésen határozatot hoztak, mely szerint tiltják az ezévi gyümölcsösmetéket exportot. Hir szerint erre az intézkedésre az adott okot, hogy a jövő ősszel a direkttermő szőlők kiirtása folytán több lesz a kereslet csemetékben és nagyobb lesz a szabadon maradt területek beültetésére vonatkozó követelmény.

Orvosi hír. Dr. Ornstein fogorvos hazakerkezett. Rendelést megkezdte Piața Mihai Viteazul 3. (9—1-ig és 4—8-ig).

Egy nyolc gyermekes családapa kérése. A napokban egy erdélyi községben nagy vihar dühöngött, amelynek következtében egy zsidóember háza is összedőlt. A ház pusztulása a szerencsétlen embernek egész egzisztenciáját romok alá temette. Nyolc gyermek apja, aki nagyon küzdelmesen tartotta fenn családját abból a kevés áruból, ami a ház pusztulásakor teljesen odaveszett. A község előljáróság és rabbinátusa igazolja a szerencsétlenséget és hogy a bajbajutott ember minden támogatást megérdemel. Adományokat az Uj Kelet kiadóhivatala közvetíti. „Jobb napokat látott” címen.

Kettős gyilkosságok követték el az Alarcos banditák. Storojinebből jelentik: Vakmerő rablótámadás történt tegnap éjszaka Storojinebb. Alarcos banditák behatoltak Rosner Marcu földbirtokos tanyái házába, revolvért szegyeztek a megrémült Rosner mellének és arra kényszerítették, hogy pénzt és ékszeret szolgáltassa ki. Mikor látták, hogy a földbirtokos nem hajlandó eleget tenni felszólításuknak, rárohantak, nagy-néjével együtt összekötözték, majd kegyetlen kínzásoknak vetették alá, miközben kegyegyel összehasogatták mindkettőjük arcát és testét. A több sebből vérző áldozatok azonban ekkor sem voltak hajlandók elárulni a pénz rejtékhelyét. A felüldöztött banditák végül is kést döftek Rosner Marcu és nagy-néje szívébe. Véres tettük elkövetése után feltörték a házi kasszát, ahonnan 100 ezer lej készpénzt és több ékszeret vittek magukkal. A hatóságok széleskörű nyomozást indítottak a kegyetlen banditák kézrekerítésére.

TURISZTIKA

Az „Aurora” turista-egyesület vasárnap, augusztus 6-án a Kolozsi sósfürdőre egy napos kirándulást rendez. Indulás reggel 7 órakor. Jelentkezni Str. Iorga 5. szám alatt, a cukrászában. Vendégeket szívesen látunk.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület vasárnap, augusztus 6-án kirándulást rendez Vársas-gépkocsival a remetei sziklaszorosba, indulás vasárnap reggel 5 órakor a Fő-térről. A kirándulásra legkésőbb péntek estig lehet jelentkezni az egyesület helyiségében. (Memorandumu ucca 2. I. emelet 23. sz. ajtó). A résztvevőket kérjük, fürdőruhát és cipőt hozzanak. Gyalogos-túra Bükk, Ózek-forrása, Rákóczy forrás. Meleg idő esetén fürdés a Szamosban. Indulás reggel 7 órakor az EKR elől. Vendégeket mindkét kirándulásra szívesen lát a vezetőség.

Román falusi táncsoportok a stockholmi nemzetközi tánc-ünnepségeken

A nemzeti művészetek és nemzeti táncok kongresszusának szervezői még ez év februárjában hivatalosan meghívták Romániát, hogy vegyen részt az augusztus 1—6. napjain Stockholmban megtartandó kongresszuson. A propagandaügyi minisztérium elfogadta a meghívást Románia képviseletében és 18 falusból álló csoportot küld ki a népláncoknak erre a nagy nemzetközi bemutató-ünnepségre. A tánc csoportot a fogarasmegyei Alsóvísta községből választották ki és azt Romulus Vuia kolozsvári egyetemi tanár vezeti. A nagyszabású ünnepséget Stockholmban Gusztáv Adolf svéd herceg védnöksége mellett rendezik meg és most ünnepélyes keretek között nyitották meg. A kongresszusra érkező kiküldötteket a svéd kormány képviselői hivatalosan fogadták.

A műsort művészi izléssel állították össze és az néptáncok mellett, amelyet minden résztvevő ország jellegzetes táncművészei sajtáságai voltak hivatottak bemutatni, színházi előadások és operett bemutatók egészítették ki. A román tánc csoport három részből álló műsort mutat be Erdély különböző néptáncáiból. A műsor első részében többek között a legények táncát, a szoknyatáncot, a cigányos táncot, a fordulót, a második részben a sárkót, a hátszegvidéki táncot és caluserek táncát fogja bemutatni. Amint ezekből kitűnik, a program igen érdekes és csak emeli az ünnepség jelentőségét, hogy a táncosok eredeti népviseletben, sajátos népi taglejtésekkel és arcjárással teszik meg szemléltetőbbé a táncbemutatókat.

A Stockholmba kiküldött néptáncosok így az igazi román népi játékokat és nemzeti táncokat fogják bemutatni és a román folkloreművészet jellemző sajtáságait ismeretlik meg Svédországban, ahol a népművelődésnek mindig ősi hagyományai voltak, amit bizonyít a stockholmi első szabadteri népmúzeum az ugynevezett Skansen-múzeum. Bizonyára rendkívüli tetszést is fog itt aratni a román népművészet bemutatója, hiszen Romániában mindig erős gyökere volt a népművészetnek és népi szokásoknak és a román nemzeti táncosok a múlt évben Londonban arattak rendkívüli nagy sikert, amikor a sajtó már hatalmas cikkeiben méltatta teljesítményük kiválóságát.

A stockholmi szereplés egyben újabb bizonyossága annak, hogy a propagandaügyi minisztérium napról-napra hogyan erősíti és fokozza a határokon túli művelődési kapcsolatokat és művészeti téren ezuttal is csak újabb szép sikereket fog előreláthatóan szerezni Románia számára.

Hatmillió sikkasztás a resitzai adóhivatalban. A resitzai hatóságok visszaéléseket lepleztek le az ottani adóhivatalban. A bevezetett vizsgálat szerint mintegy 6 milliót tesz ki az elsikkasztott összeg. A sikkasztó banda tagjai: Marin Stan, Lazarou Ion és Mirea Constantin tisztviselők, akinek a pénzügyigazgatóságon is büntársalk voltak Ariovian Popescu és Verbanski tisztviselők személyében. Tudtak a visszaélésekről és talán részesültek is azokból Anghel N., Ionița Gh. és Sincu Atanasie is. A sikkasztók ellen az az oravitzi ügyészeg adja ki a vádiratot.

HUMORE A FRAN FORRA

Franciaországban... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

Két évvel a for... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

Ekkor kezdték t... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

Az alkotmányozó... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

Ilyen beállított... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

Párizs rengeteg... (text continues with humor and commentary on French society and politics)

ETIKA

**HUMORESZEK
A FRANCIA
FORRADALOMBÓL**

Franciaországban nagy ünnepek voltak és az újságok, minderről a világon, napi cikkeket közölnek abból az alkalomból, hogy százötven évvel ezelőtt robbant ki az az évekig lobogó szikra, amelyet mi francia forradalom név alatt ismerünk. Ez volt az első történelmi megmozdulás, amely olyan emberi elveket vésett szízlajára, mint testvériség, egyenlőség és szabadság. Véres küzdelem volt ez a forradalom, amely miután jóllakott ellenségeivel, iszonyatos telhetetlenségében fölfalta saját gyermekeit is.

De minthogy ez a véres forradalmat is emberek csinálták, emberek, akikhez közelebb áll a nevetés, mint a könnyhullatás, itt-ott, a nyaktillózás közepette, kicsillámlottak holmi humoros megnyilatkozások is. Ezekből állítottuk össze ezt a kis mozaikot.

Két évvel a forradalmi szikra kirobbanása előtt, amikor az államháztartás már a legképtelenebb kátyuba jutott, Lajos király összehívatta Franciaország notabilitásait egy közös, nagygyűlésre. Így ült össze Versaillesban a hercegek, grófok és bárók gyűlékezete, hogy súlyos és számkra bizonyára szokatlan fejtörés után tanácsot adhassanak a királynak, miként lehetne a nép kisajtolt testéből újabb öszszegyet kifacsarni. Miután azonban a kitalások nagyon szomorúan néztek ki, fölvetődött az a merész terv is, hogy maguk a notabilitások is adózzanak az állam javára, mindegyik földbirtoka nagysága szerint.

Ekkor kezdték titokban árusítani azt a rézkarcot, amely egy kövér majorosgazdát ábrázolt, aki udvara közepére öszszgyűjtötte összes majorságait és lelkesült páthosszal nagy beszédet intézett hozzájuk: „Öszszehívtalak titeket, hogy elhatározzuk, miéle mártásban fogyasszunk el benneteket.” Erre az egyik kakas méltatlankodva felszólt: „Mi nem akarjuk, hogy megegyenek bennünk.” De a majorosgazda keményen ráripakodott a rebólis kakasra: „Maga ne térje el a tárgyról.”

Az alkotmányozó gyűlés előtt lassan pergetik az államélet különböző problémáinak orsóját. Amikor arra a fontos kérdésre kerül a sor, hogy kit illessen meg a hadizenet joga, a nagy Mirabeau azt javasolja, hogy ez a jog kizárólag a királyt illesse meg. Az ucca sópredéke, amely tudomást szerez erről, elégedetlen az új alkotmány royalista elszínezése miatt és így nem csoda, ha Párizs nagyhangú rikkanásai másnap a következőképpen ajánlják lapjaikat:

„Mirabeau nagy árulása — ára csak egy sou.”

Ilyen beállítottság mellett igazán nem csoda, ha a nagy Mireabeauak gyakran gyűlik meg a baja politikai ellenfeleivel, akik közül meglehetősen sokan snajdigul párbajra invitálják a komolyabb elfoglaltságu alkotmányozót. Az egyik ilyen kihívó személyiség a következő levelet kapja Mirabeautól: „Uram, felírtam az ön nevét is sorozatombba, de figyelmeztetem, hogy ez igen hosszú és senkinek sem adok előségeit.”

Párizs rengeteg sok külvárosa közül Saint Antoine az, amelynek viszketege már sok bajt okozott előbb a royalizmusnak és később a loyálizmusnak is. Még most is elégedetlenkednek, holott a nép összehívott képviselői már összejutottak és zaphosszat, sokszor éjszaka is, egyebet sem csinálnak, mint gyönyörű szónoklatokkal építgetik egy szebb jövő alapjait. A nép mégis elégedetlenkedik és forradalmi hangulatában bedől mindenféle híresztelésnek. Most is az a hír járja, hogy a háttérből acsarkodó királypárti arisztokraták löpört dugtak el Párizs alvilági csatornáiba, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy a forradalmi várost felrobbantsák. A hír terjed és az emberek félelme növekszik. Végül is a Cordeliers kerület, amelynek Danton a feje, elhatározza, hogy vizsgálóbizottságot küld ki a helyzet kivizsgálására. A bizottság megkezdte működését,

átkutatja a csatornákat, ahol még nyomát sem találják semmiféle löpörnek és miután a családott bizottság ilyen módon megállapítja a tényállást a következő jelentést küldi a kerület előljáróságának:

„A bizottság megállapította, hogy a csatornába elhelyezett löpört már elvitték onnan.”

Mint egy szomorú gyászkiírás haladt a forradalom évein át, a borzalmas élelem-és gabonahiány, amelyet nem lehetett sem milyen szónoki fogással pótolni, vagy el-tussolni. A nemzet bölcsői hiába okoskodtak eme nagy probléma fölött, azon úgy látszik nem lehet segíteni, mert lám nem segített Santerrenek, a sörfőzőből nemzet-örparancsnokká vedlett hazafinak a bölcs tanácsa sem, hogy az élelemhiány enyhítésére mindenki ölje meg a kutyáját.

Az élelem mellett lassan nélkülözni kellett az elsődrendű szükségleti cikkeket is. Nem lehetett például szappant sem kapni, ami nagy akadályt gördített Párizs mosónői elé, akik szappan nélkül képtelenek

voltak hivatásuknak a dolog komolysághoz mért tökéletességgel eleget tenni. Öszszálltak hát Párizs amugyis éhes mosónői és megalkották a világtörténelem egyetlen mosónő-menetét. Így vonultak aztán fel a Convent elé, hogy elpanaszolják bajjaikat. És mintahogy a római nép kenyéret és cirkuszt követelt császárától, a mi mosónőink is két dolgot követeltek a nemzet képviselőitől. Hangjuktól visszhangzott a nagy ülésterem:

„Kenyeret és szappant!”

Sok szappanra volt aztán még szükség, amíg lemosták Franciaország testéről a sok embervért, amit ráfröcskölt a szörnyű guillotine. Nagy surlás, nagy sikálás következett, de akárhogy surolták bencsretaito togatók, már nem tudták eltávolítani a francia nép lelkéből azt a hitet, hogy az a sok embervér nem folyt el hiába, mert a szabadság eszméje, amelyet akkor győzelemre vittek, továbbra is kincse maradt, nemcsak nekik, hanem az egész emberiségnek.

Korniss Ottó.

Az egyetlen helyes fiatalító módszer

Nem varázs-szerek és hasonló hókusz-pókusz idézik elő az emberi szervezet csodálatos felújítását. A bőr egy szerre sem reagál oly egyszerűen, mint a tejre. A tej, amelyet még a középkorban is, mint univerzális szert ismertek és értékelték, azáltal mulja felül a különböző kenőcsöket és csodaszereket, hogy nemcsak felületesen fedi be annak sejtjeibe és szövetébe, miáltal azt táplálja, felfrissíti és megfiatalítja. Ezeket a tudományosan kipróbált tapasztalatokon alapszik a Milkuderm-Hautsahne, mely a legzsírosabb bőrnek is egészséges, friss és fénytelen színt kölcsönöz és a Milkuderm-Milchfettcreme, mely a száraz bőrt természetesen puhává és ruganyossá teszi.

A tüzelés hajnali hat óráig tartott. A vizsgálat folyik.

A magyar hatóságok, amelyek támogatják és bátorítják ezeket a tilos hajózási kísérleteket, a felelősök ezekért az incidensekért. A magyar kormány tíz nappal ezelőtt hivatalosan elismerte, hogy a tiszai hajózási ügyét szerződésileg kell rendezni és a román kormány beleegyezését adta ehhez, sőt a román küldöttség tagjai a napokban össze is ültek a kérdés megtárgyalására Sinaiban. Am úgy látszik, hogy a helyi hatóságok semmibe sem veszik a magyar kormány intencióit, amely elismerte a szerződéses rendezés szükségét és ezért a román kormány elhatározta, hogy a tárgyalásokat felfüggeszti mindaddig, amíg a magyar kormány nem intézkedik a tilos hajózási megszüntetését illetően és nem tesz lépéseket, hogy ezek a sajnálatos incidensek elkerülhetők legyenek.

Marinescu tábornok, a labdarúgószövetség elnöke nyilatkozik programjáról

BUCURESTI, augusztus 1. *Gabriel Marinescu tábornok, a román labdarúgó szövetség elnöke, nyilatkozatot adott az újságíróknak, amelyben körvonalozta jövőbeli munkaprogramját. A nyilatkozat során a tábornok ezeket jelölte meg munkássága legfontosabb terveinek: a) Október elsején a tréner iskola valósággá válik és az iskola vezetője egy ismert angol edző lesz; b) egyetlen válogatott neveznek ki, nemzeti csapatokat alakítanak és igyekezni fognak megtéríteni a szükséges tartalékokat az összes helyek számára; c) igyekezni fognak bevezetni a labdarúgást az összes társadalmi osztályokba és ezért egy egyetemi és egy középiskolai labdarúgó bajnokságot alapítanak; d) javasolni fogja a labdarúgás bevezetését a hadseregbe, szabályozva a katonai bajnokságot; e) javaslatot tesz majd a labdarúgás célrendszérének felállítására „munkoszólag”; f) igyekezni fog iskolát alakítani a válogatott bírók részére; g) gondoskodni fog arról, hogy a jövőben a nézők tiszteltben tartsák a labdarúgó szabályzatot; h) gondoskodni fog a munkások fizetés-minimumának megállapításáról az egyesületek jövedelmeinek megfelelően; i) szabályozni fogják a játékosok prémiumát, módosítják az átadásokat, megvalósítják a játékosok bebiztosítását; k) határozott megkülönböztetést fognak tenni a professzionizmus és az amatőrség között.*

Egyre emelkednek a külföldi bankbetétek Amerikában. Newyorkból jelentik: A Federal Reserve Bank közli, hogy a külföldi betétek június folyamán 170 millió dollárral emelkedtek és most 1300 milliót tesznek ki.

Tizenhétmillió lebe kerülnek a temesvári Trolleybusok. Temesvárról jelentik: A temesvári városvezetés már régebben elhatározta a felsővezetékes autóbuszok, az úgynevezett Trolleybusok bevezetését. Ez a modern közlekedési eszköz különösen arra lesz hivatva, hogy összekösse a nagykiterjedésű város ama részét, amelyeket a villamosközlekedés nem érint. Az erre vonatkozó terveket már jóvá is hagyta a legfőbb köz-munkatanács. Először hat Trolleybuszt állítanak be a forgalomba, ezeknek darabja kétmillió lebe kerül, amhez még a felsővezeték költségeit kell hozzászámítani, úgy, hogy az új közlekedési hálózat mintegy tizenhétmillió lebe fog kerülni, ami a villamosvasúti hálózat kiépítéséhez viszonyítva aránylag nem jelent nagy költséget. A Trolleybuszokat egyébként a temesvári villamosművek műhelyében építik s azok igen kényelmes, 40-50 személy befogadására alkalmas, gyors közlekedési eszközök lesznek.

Henderson kihallgatáson volt Hitlernél

PÁRIZS, augusztus 1. *Henderson berlini angol nagykövét Beyruthba utazott, ahol Hitler magánkihallgatáson fogadta. Egyes verziók szerint az angol nagykövét kihallgatása magánjellegű volt, mert Henderson fátózik állomáshelyéről. Más verziók szerint a berlini angol nagykövét tovább folytatja diplomáciai működését és a Hitlerrel folytatott megbeszélés alapján újabb tárgyalásokat kezd Londonban.*

Sorozatos kitoloncolások és letartóztatások Angliában az ir terrorizmus elleni törvény alapján

Robbanás a Bottle-csatornában

London, augusztus 1. (Rador) Sir Samuel Hoare belügyminiszter hétfőn rendeletet írt alá, melynek értelmében több ir személyt toloncolnak ki. A terrorizmus leküzdéséről szóló új törvény értelmében eddig 20 személyt utasítottak ki Angliából.

London, augusztus 1. (Rador) A rendőrség a terrorizmus elleni törvény alapján letartó-

ztatott egy 19 éves leányt. Másrészt Liverpool közelében, a Bottle csatornában tegnap 7 robbanás történt élénk izgalmat kelteve a lakosság körében. A vizsgálat azonban megállapította, hogy a robbanásokat nem terroristák okozták. A legutóbbi áradások nyomán öszszgyűlt gázok robbantak, úgyhogy nem lehet szó merényletekről.

Futballháború a Gloria és a Mures között

A Gloria elnöke felel a Mures vádjaira. Megvásárolta-e a Gloria a Mures kapusát?

Bucuresti, augusztus 1. A lapok Ibraileanu mérnöknek a Gloria labdarúgó egyesület elnökének nyilatkozatát közlik, aki többek között ezeket mondotta:

— Az öszszes inzultusok és hazug vádaskodások, amelyeket a Mures egyesületünk ellen emelt, nem egyebek, mint rosszindulatu celszövések. Ha csapatunk valóban megvette volna az ellenfél egyesület kapusát, ez nem hagyta volna el a pályát, hanem tovább játszott volna a meccs befejezéséig, hogy ily módon hasznunkra lehessen. Kértük a labdarúgó szövetséget, hogy szigorú vizsgálatot folytasson le és miután a bűnösök elvették büntetésüket, az ügyességhez fogunk fordulni. Ami a marosvásárhelyi meccset illeti, az olyan körülmények között folyt le, amelyek nem válnak a sportszerűség ügyének dicsőségére. Szászrégenben a hatóságok különböző

eszközökkel próbáltak megfélemlíteni. A vagon, amelyben csapatunk tartózkodott, illojális módon átkutatták és Makkai nevű megbízottunkat letartóztatták. Am minden képzeltet felülmúl az, hogy az öszszes vásárhelyi hotel-tulajdonosok visszautasították csapatunknak a szállásadást, míg az éttermek nem akartak bennünket kiszolgálni. Végül is egy istállóban kellett elszállásolnunk magunkat és embereink állatok és szekerek között aludtak. A pályára is csak a Galaiból magunkkal hozott védőrség segítségével tudtunk lépni, — fejezte be nyilatkozatát a Gloria elnöke.

Máskülönbben a nemzeti bajnokság legfőbb bizottsága tegnap este foglalkozott a Mures óvásával az első mérkőzés eredménye ellen, amelyet Galaiban játszottak le.

Sulyos incidens volt Kistécső mellett a tiltott tiszai tutajozás miatt

Hivatalos román jelentés az incidensről. A román kormány mindaddig felfüggeszti a tárgyalásokat, míg Magyarország nem szünteti meg a tiltott tutajozást

Bucuresti, augusztus 1. A Rador jelenti: A ma reggeli bukaresti lapok a következő értesülést közlik:

Ismeretes, hogy Kárpátaljának Magyarországhoz csatolása után, a hatóságok megtiltották a tutajós hajózást a felső Tisza folyásán, míg e kérdésben szerződéses viszony nem jön létre Románia és Magyarország között.

A tutajosok több kísérlete arra, hogy át-

menjenek a folyam tilos részén, ismételt öszszetűzésekhöz vezetett az utóbbi időben. Tegnapelőtt éjfél után komolyabb természeti incidens történt. Kistécső községgel szemben a román határőrök szóbeli felszólítást intéztek a tutajosokhoz, hogy álljanak meg és közelítsék tutajukat a parthoz. A magyar határőrség erre tűz alá fogta a román határőröket, valamint Kistécső községet.

SPORT

Hirek a sportvilágból

A kolozsvári vízpolóbajnokság első fordulójának mérkőzését az Universitatea csapata nyerte, aki a KAC ellen 1:0 (1:0) arányban győzött. Előzőleg a Napoca 5:1 (2:0) arányban győzött a KMSC ellen.

Klagenfurtban az első német-román atlétikai verseny végeredménye 108:55. A német-jugoszláv viadalt is a németek nyerték 102:61 pontarányban.

A magyar Nemzeti Bajnokság küzdelmei szeptember 3-án kezdődnek meg. A visszalépő Phöbus helyére, amely megszüntette a labdarúgószaksztyálát a debreceni Booskai került be.

„Kiütötték“ a mérkőzésvezetőt Buenos Airesben a Godoy-Lovell nehézsúlyú mérkőzésen. A mérkőzés 6. menetében ugyanis az argentin Lovell hátulról megütötte Godoyt, mire óriási botrány tört ki. A közönség minden elmozdítható dolgot Lovell felé hajgált a szoritóba. Egy hatalmas jégdarab (!) a mérkőzésvezetőt gyomorszájón találta. A leütött mérkőzésvezető csak egy perc múlva tért magához.

Franciaország körüli kerékpár körverseny a Tour de France vasárnap csaknem kététhes küzdelem után véget ért. Az idei versenyben német kerékpárosok nem indultak. A verseny végeredménye a következő: 1. S. Maes belga 132 ó 6. 03 p. 17 mp. 2. Vietto francia 132:35:55. 3. Wlaeminczy belga 123:35:25. 4. M. Clement belga 132:39:26. 5. Vissers belga 12:41:22. 6. Marcaillot francia 132:48:33. 7. Disseaux belga 132:50:21.

Érdekes kimutatást olvastunk azokról a magasságokról, amelyeket gyalogos ember már elért. Ember a maga erejéből 8609 méter magasságra jutott el a Mount Everest hőmezőin. 1924-ben mindössze 241 méter választotta el Malloryt és Irvine-t a világ legmagasabb hegyének csúcsától. Mallory és Irvine soha nem tért vissza, de „csúcseredménye“ skálg állni fog.

Azok a csucskok, amelyekről élve jöttek vissza a vakmerő hegymászók, a következők: Nanda Devi (7820 m.) megmászták az angol Moore, Tillmann és Odell; Kamet (7756, Smythe), Minya Gongka (7725, Moore, Rundsal), Jongsong Peak (7459, Dyhrenfurth). Egyetlen nő tudott 7000 méter fölé vergődni: az angol Workman asszony, aki férjével együtt a 7091 méter magas Nun Kun-t mászták meg.

A jugoszláv futballszövetség 20 éves. Jelenleg 700 egyesülete és 45.000 játékosa van.

Cuba-Canada 4:1. A mérkőzés a DC amerikai zónájának elődöntője volt. Cuba a másik ágban győztes Ausztrália ellen játsza az amerikai zónadöntő mérkőzését.

A bécsi postásiskasszonyok válogatott kézilabdacsapata Magdeburgban játszott és 8:4-re kikapott. A csatársor nem tudta a labdákat rendeltetési helyükre „kézbiztosítani“.

KÖZGAZDASÁG

A munkaügyi miniszter összeírta a vállalatok alkalmazottait

Bucuresti, augusztus 1. A napokban a munkaügyi minisztériumban értekezlet volt, Ralea munkaügyi miniszter elnöklése alatt, amely értekezleten résztvettek egy munkaadók, mint a munkások delegátusai. Az értekezlet elhatározta, hogy népszámlálást rendeznek a vállalatok alkalmazottai és munkásai között, főleg abból a szempontból, hogy egyrészt megállapítható legyen, hogy milyen szakképzettségük van, másrészt pedig, hogy pontos statisztika készülhessen,

hogy ki mióta dolgozik az illető vállalatnál és az illető szakmában. Az értekezlet egy albizottságot delegált a technikai előkészítésre, amely szükséges kérdéseket is. Az albizottság első ülését augusztus 1-én megtartotta. Mivel Ralea munkaügyi miniszter a vállalatokat nagyon sürögnek tartja, va munkásokat az alkalmazottak összeírására vonatkozó rendelkezés már a napokban meg fog jelenni.

A gabonaeladásokkal kapcsolatos számlák illetékmentesek

Braila, augusztus 1. Az új gabonaeladási törvény a gabonaeladásokkal kapcsolatos számlákat mentesíti minden illeték alól. Ezt a rendelkezést a fiscus közegei azonnal alkalmazták, azonban az aviatikai alap az ilyen számláknak aviatikai bélyegekkel való ellátását követelték. Emiatt a brailai gabonatermesztés vezetősége memorandumot intézett

az Aviatikai Alap Pénztárának vezetéséhez, amelyben megfelelő rendelkezés kiadását kérte. A memorandumra most választott az Aviatikai Alap Pénztárának vezetősége, amelyben közölte, hogy a gabonaeladásokkal kapcsolatos számlák aviatikaibélyeg mentesek.

A Banca Națională 80 lejes osztalékfelosztást fizet. A Banca Națională vezetésége a félévi mérleg alapján — 80 lejes osztalékfelosztást határozta el, éppen úgy, mint a múlt évben.

A petróleumtermékek új ára. A belföldi forgalomban a petróleumtermékek árai a következőképpen alakultak: A fogyasztási, forgalmi, utadói, ciszternabér, szállítólevél beszámításával számítot ár: autóbenczin: 11.35 lei, nehéz denaturált benzín 4.45 lei, lámpához való finomított petróleum 2.50 lei, motorina 3.60 lei, mezőgazdasági célra motorina 2.85 lei, nyersolaj 1.55 lei, olaj CFR 24.25, Regal olaj 1 vizkozitás 25.25 lei, ugyanaz 2 vizkozitás 26.25, ugyanaz 3 vizkozitás 27.75 lei, mezőgazdasági olaj 23.—, hengerolaj 23.25 lei, hengerolaj 2 vizkozitás 24.25 lei.

A román-német gazdasági egyezmény alkalmazása. Megirtuk, hogy a román-német gazdasági egyezmény végrehajtására újabb egyezmény jött létre, amelynek alapján elhatározták, hogy a két kormány szakértő delegációkat nevez ki az egyezmény alkalmazására. A szakértő delegációk szeptember első napjaiban kezdik meg tanácskozásait Bucurestiben.

Az alkalmi jutalékok adója. Az egyik biztosítóintézetre adót vetettek ki azon jutalékok után, amelyet egy alkalmi ügynöknek fizetett ki. A kivetést a biztosító megfellebbezte azzal, hogy az alkalmi ügynök nem alkalmazottja a biztosító vállalatnak, hanem kereskedelmi ügynök, akinek az Arad Kereskedelmi és Iparkamara céghivatalánál szabályszerűen bejegyzett cége van. Ennek alapján az egyenesadótörvény 30. szakasza értelmében kereskedelmi adót fizet. Az ügynök a biztosító vállalatnak alkalmilag dolgozik és az alkalmi üzletkötések után jutalékokot vesz fel, amelyet a cég a pénzügyigazgatóságon 1938 január 31-ikén szabályszerűen be is jelentett. Az említett jutalékok után mégis a biztosítótársaságot adóztatták meg, még pedig a központi adóügyi bizottság egy határozatára hivatkozva, amely a Hivatalos Lap 1934 évi 45. számában jelent meg. A kincstár ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cég köteles levonni ügynökétől a jutalék után esedékes adót és azt a pénzügyigazgatóságon befizetni. Így tehát az adó a cégre vetendő ki, amely annak összegét azután az ügynöktől levonja. Ezzel szemben a fellebbező vállalat azt hangsúlyozta, hogy a jelen esetben az egyenesadótörvénynek nem a 48-ik, hanem a 30-ik szakasza alkalmazandó. Az említett központi adóügyi bizottsági döntés csak abban az esetben alkalmazható, ha az ügynök más címen nem fizet kereseti adót, vagyis a biztosító vállalat a jutalékok után járó adó összegét csak abban az esetben köteles levonni, ha az ügynöknek nincs önálló kereskedelmi cége. Amíg azonban az ügynök saját kereskedelme után, mint önálló cég, megadóztatható, az adó nem vehető ki a biztosító társaságra, amely a jutalékok után járó adó összegét nem is köteles az ügynöktől ilyen esetekben levonni. Az adófellebbezési bizottság ezt az érvelést nem fogadta el és a fellebbezést azzal az indoklással utasította el, hogy a kincstárnak hasonló esetekben jo-

ga van választani, miképpen hajtsa be az adót. Mivel az adónak a jutalékból történő levonása biztosabb behajtási formának látszik, a kincstárnak jogában állott a biztosító vállalatra kivetni az adót, amely azt az ügynöktől levonhatja. A döntés ellen a biztosító vállalat fellejnyomást jelentett be az aradi törvénysekhez.

Zürichi árfolyamok (Augusztus 1.): Márka 177.80, holland forint 235.35, dollár 443.37, font 20.7537, francia frank 11.7437, olasz líra 23.30, szlovák korona 15.175, pengő 87.—, dinár 10.—, lej 3.25, zloty 83.40, belgas 76.90.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.54
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	75.14—76.31
svájci frank	31.95—32.42
francia frank	3.78—3.86
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
cshek korona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovák korona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai tartottak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1445—1452
angol font, 20%-os kvóta	1410—1420
angol font, 40%-os kvóta	970—977
dollár, 30%-os szabadkvóta	310
svájci frank, 30%-os kvóta	69.75
francia frank, 20%-os sz.kvóta	8.15
francia frank, 30%-os kvóta	8.25
holland forint, 30%-os kvóta	186.50
belgas, 30%-os kvóta	53.50
svéd korona, 30%-os kvóta	76

A B) lista kompenzációs árfolyamai: font angol arukra — — — — — 1500 lej font más államok arukra — — — — — 1215 „ font angol gyarmatok arukra — — — — — 1210 „

APRÓ HIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 2 lej. Állástkeresők, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elvesztett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett kell közzéadni. Jellegű levelekre, megkeresésekre csak válaszlevegéllel ellenezve válaszolunk és csak portózzott leveleket továbbítunk.

Órakeresés, könyvek felfektetését, könyvelési restanciák feldolgozását vállalja — könyvszakértő. Cím: a kiadóhivatalban.

Ne pazarolja idejét szótár és leckék utján való nyelvtanulással. Angol és francia nyelvet a legújabb direkt módszerrel tanít külföldön él nyelvtanár. Helyes kiejtés és biztos siker garantálva. Cím: Josif Ronet, Str. I. G. Duca 1. I. em. 2. ajtó.

Különbejárati uccai butorozott szoba 1. vagy 2. zsidó fiatalember részére esetleg fiatal házaspárnak azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Keresetek az őszi ünnepekre egy hónapra (bal muszaf) előimádkozó, 8000 lei garantálva, a költségeket csakis a megfelelőnek tartjuk meg. Mercurea Ciuc, Ort. Hitközség.

Földbirtokos özvegye, középkorú, 10 éves fiával együtt el menne idősebb házaspárhoz vagy magános urhoz háztartás vezetésére. Pözne is. „Szerény díjazás“ jellegére. Uj Kelet fiókkiaadóhivatala Satumare, Teofil Dragos 14.

Kiadó elegánsan berendezett butorozott szoba, esetleg kétszemélyre, fürdőszobával. Jakob, Reg. Ferdinand 59, II. em. 8.

Erdélyi nagyvárosban jólmunka mihelyre rendelkező középkorú iparos hozzáálló élet társat keres. Megkereséseket „Házasság“ jellegére a kiadóhivatalba kérünk.

Temesváron ort. vallásos házban elvállaltatik liceumi tanuló teljes ellátásra. Erdéklődni Clujon, Reg. Ferdinand 63., Schwartzánál.

Palesztinai hébert, valamint román és német nyelvet mérsékelt díjazás mellett tanít okleveles tanár. Erdéklődők adják le címüket a kiadóba.

Jüdisches Lexikonot megvételre keresek Freu Lajos Cluj, Reg. Ferdinand 52.

HA pontos, gyors és megbízható palesztinai információkat akar, forduljon bizalommal az Uj Kelet palesztinai információs osztályához

Az Uj Kelet kiadóhivatala megállapodott a „Hamadrich“ információs irodával (Tel-Aviv), amely dr. S. Kochavi (a romániai Zsidó Párt volt főtitkára) vezetésével áll és Palesztina elismerten legjobb információs szervezete.

Az Uj Kelet palesztinai információs osztálya **felvilágosításokkal szolgál:**

1. Kereskedelmi ügyekben
2. Ipari alapítások, vámtarifák, munkaviszonyok kérdésében
3. Biztosítási ügyekben
4. Személyi- és családi ügyekben
5. A palesztinai elhelyezkedés minden ágában
6. Pénzbefektetési és ingatlanvásárlási ügyekben.

A Hamadrich elvállalja:

1. Ingatlanok kezelését
2. Ültetvények és minifarmok földbirtokok adminisztrálását
3. Kereskedelmi és magántermészeti megbízások elintézését.

Az információkra vonatkozó kérdéseket kiadóhivatalunk továbbítja a Hamadrich irodához. Egy egyszerű információ illetéke 200 (kétszáz) lej, amely az információkérésrel egyidejűleg küldendő be kiadóhivatalunkhoz.

WIVATAL

Legutóbbi mellékletemesvári Wizo-konferatúmatok. Az júk az általános vita A vita első szöveg dorné (Satu Mare), beszél. A jelenkor ma óriási pénzeket pedig egyik mozgal mint a miénk. Igaz vezetőségi emberek hogy kár minden f inkább minden pénz nak, ez a legjobb é ganda. Ezt talán é egy olyan mozgal van maga táborában. van új emberekre, erre pénzt kell áld az emberek nagy ré csak akkor tudnak nincs miről és akk már nincs miből. M vedések idején is a kis cionista és a szemben nemcsak a ja szükséges, hanem varázsszával is kell hogy megszervezzék ilyen kevés az aktív vetkező javaslatot országos vezetőség gandistát és ez a k sen 8 hónapát j togassa a megjelö zen cionista szemir tudják. Ezzel kape a költségek fedezé még a legkisebb i költségvetését. M hogy a propagand tékes és eredmény gezni a központ.

Reiter Lunka: aki 4 hónapot utt kérdéseken absz zórtással bir, n munkára csak kü számitásba, azon hetetlen a beutaz délyt megszerezni is lenne a fokozot senkit, aki erre ne a javasolt for nálja, hogy mind számát gyarapít ket adjanak szá

Feischmann: Szükségesnek ta mazását főleg a mert nagyon for kel megtaláljuk

Dr. Révész B: manak ad kifeje szony hosszu pre csoportját elhar

Handler Else: részben tartja tartja, hogy mi is jutasson el a Az asszonyok h melléklethez ne csoportok munk gandistáktól, ha től függ. A cion 4 napos látoga kontaktust kell kal. A cionista a sékeleladás. vállászinüleg kö KKKL munkára

WIZO Azsidó Asszony

PRIVATALOS LAPJA

A temesvári Wizo-konferencia határozatai

Az általános vita

Legutóbbi mellékletünkben ismertettük a temesvári Wizo-konferencián elhangzott referátumokat. Az alábbiakban ismertettük az általános vitát és a határozatokat:

A vita első szónoka dr. Rosenfeld Andorné (Satu Mare), aki a propagandáról beszélt. A jelenkor két legnagyobb mozgalma óriási pénzeket költ propagandára, pedig egyik mozgalom sincs úgy alásva, mint a miénk. Igaz, hogy vannak olyan vezetőségi emberek, akik azt mondják, hogy kár minden filléért propagandára, inkább minden pénzért földet vásároljanak, ez a legjobb és leghasznosabb propaganda. Ezt talán megengedheti magának egy olyan mozgalom, mely milliókat tud a maga táborában. Nekünk szükségünk van új emberekre, jobban, mint valaha és erre pénz kell áldoznunk. De áldozatokat az emberek nagy része nem szeret hozni és csak akkor tudnak lemondani, ha már nincs miről és akkor szeretik adni, ha már nincs miből. Ma a zsidó bajok és szenvedések idején is két tábor létezik: a kis cionista és a nemcionista. Ezekkel szemben nemcsak az írott szó propagandája szükséges, hanem az élő szó erejével és varázsával is kell küzdenünk. Sajnálatos, hogy megszervezett tagjaink között is milyen kevés az aktív cionista. Ezért a következő javaslatot teszi: Szervezzék be az országos vezetőség két alkalmazott propagandistát és ez a két asszony 4-4, összesen 8 hónapon át járja be az országot, látogassa a meglévő csoportokat és rendezzen cionista szemináriumokat. Ezt a munkát önkéntes munkaelvű emberekkel nem tudják. Ezzel kapcsolatban javasolja, hogy a költségek fedezésére minden csoport, még a legkisebb is 30 százalékkal emelje költségvetését. Meg van győződve róla, hogy a propagandisták alkalmazásával értékes és eredményes munkát tud majd végezni a központ.

Reiter Lunka: Olyan propagandistája, aki 4 hónapot uton tölthetne és az összes kérdésekben abszolút tudással és tájékozottsággal bír, nincs a föderációnak. Ilyen munkára csak külföldi asszony jöhetne számításba, azonban ilyen részére ma lehetetlen a beutazást és tartózkodási engedélyt megszerezni. Így bármilyen szükség is lenne a fokozott propagandára, nem tud semkit, aki erre a munkára alkalmas lenne a javasolt formában. Ellenben proponálja, hogy mindenütt az aktív asszonyok számát gyarapítsák és munkalehetőségeket adjanak számukra.

Fleischmann Erna (Târgu-Mures): Szükségesnek tartja propagandista alkalmazását főleg a kis helyek látogatására, mert nagyon fontos, hogy a kis emberekkel megtaláljuk a kontaktust.

Dr. Révész Béláné (Sibiu): Aggodalmanak ad kifejezést, hogy ha vidéki asszony hosszú propaganda utra indul, saját csoportját elhanyagolja.

Händler Else: A propagandautakat csak részben tartja célravezetőnek, fontosnak tartja, hogy minél több írott propagandát is jutasson el a központ a csoportoknak. Az asszonyok hozzájárulása az Új Kelet melléklethez nehezen keresztülvihető. A csoportok munkájának sikere nem a propagandaistától, hanem kizárólag a vezetőség től függ. A cionista nevelést nem lehet 3-4 napos látogatásokkal elintézni, állandó kontaktust kell fenntartani a csoportokkal. A cionista nevelés legjobb fokmérője a sékteleadás. Az idei genfi konferencia valószínűleg kötelezővé teszi a sékelt. A KKKL munkára minden csoport külön biz-

toszt állítson be, aki a kumutásokat kiállítja és így a Wizo KKKL kontingens fehozása könnyebben ellenőrizhető. A Galialapra a csoportok a 30 százalék keretén belül jegyezhetnek.

Später Károlyné (Cluj): Az asszonyok aktívabb munkásságát kéri, nagyobb körök érdeklődését, mert mindig csak ugyanaz a 3-4 asszony végez el minden munkát a csoportban. Beszámol a cluji KKKL-munkáról.

Fleischmann Erna (Târgu-Mures): Vizszatérva a propagandavitéra a következő javaslatot teszi: Minden Wizo nyugtára 10% hozzájárulást bélyeg, vagy egyéb formában kérjen a Wizo kulturcélokra. — Ebből az összegből fizesse a 6 hónapra alkalmazott fizetett propagandista költségeit.

Goldschmidt Annus (Arad): Jó propagandának tartja minél több ereli levél, hír, tudósítás nyilvánosságra hozását és terjesztését. Ez több tudást visz az asszonyok közé, mint a szemináriumok, amiket nem látogatnak végig. Ezenkívül fontosnak tartaná a román és németnyelvű asszonyok megszervezését az egyes városokban. Ezért román nyelvű kulturanyagot kell Bukarestből beszerezni, hogy azok az asszonyok, akik eddig a nyelvkülönbség miatt távol tartották magukat a Wizótól, szintén beszerveződjének.

Keller Verő (Timisoara) szükségesnek tartja az asszonyok kiképzését a propagandára és az ellenérvek megdöntésére.

A hebraizáció

Dr. Róthné a szervezés kérdéséhez szól hozzá.

ben kis ügyért nem teszünk semmit. Az egyes csoportok munkáját nem lehet központilag elintézni. Mindenkinek magának kell a munkát felvenni. Az egész vita során egy szó sem hangzott el a hebraizációról, minden jó cionista, de legalább is a csoportok vezetői tanuljanak halálra. Mindenkinek van valami kapcsolata Palesztinával, de nem lehet az országot megérteni, ha nem tud, vagy nem tanul valaki héberül. Propagandaanyagot Bukarestből fogunk kérni és ilyekezni fogunk román és német propagandát terjeszteni. Szükség van a propagandistákra, de még nagyobb szükség van jó organizátorokra. A vándortanítónők alkalmazását jónak találja, valamint a 10 százalékos kulturhozzájárulás javaslatát is. A bulletint kiadással pártolja.

Borgidó Sándorné a bécsi propaganda és cionista családi nevelés fontosságát fejtegeti.

Dr. Drechsler Miksáné a gyermekek he-

ber tanítását, a héber óvodák fontosságát tartja fontosnak.

Kende Rachel (Timisoara) kéri, hogy azon csoportok számára, ahol nem áll elég ujszanyag a tagok rendelkezésére, rendszeres sokszorosított híreket adjon ki a központ, amelyekből a többi csoportok munkásságáról is értesülhetnek, ami serkentőleg hatna mindegyik csoportra.

Weiszberger Magda (Arad): A szorosabb kapcsolat fenntartására az aradi csoport hajlandó minden hónapban képviseltetni magát a központi KKB-ülésein és havonta egyszer a Zsidó Asszony szerkesztését vállalja.

Freund Szerén (Timisoara): Szervezést csak személyes kapcsolatokkal lehet keresztülvinni. Csak egyénileg lehet az asszonyokat meggyőzni.

Rényiné Arad, javasolja, Weiszberger Magda referátumával kapcsolatban, hogy vándortanítónőket küldjenek ki a kisebb helyekre, ez lesz a legjobb propaganda a Wizo számára. Keressenek olyan tintónőket, akik megfelelő szaktudással rendelkeznek és akik vagy díjmentesen, vagy minimális díjazásért hajlandók kurzusokat vállalni. Ezek az asszonyok a praktikus munka mellett a szervezésbe is bekapcsolódnának.

Gussmann Irén (Timisoara): Rendszeresen képzett tanítónőket kell a kurzusokra alkalmazni, nem kontárokat.

ber tanítását, a héber óvodák fontosságát tartja fontosnak.

zoes, ami mindennek fontosabb.

Reiter Lunka összefoglalja a vitát. Konstatálja, hogy több olyan javaslat történt, amit már a gyakorlatban régebbi határozatok nyomán keresztül vittek. Propagandautakat eddig is tettünk a lehetőséghez képest, a jövőben fokozni fogjuk azokat. Az írott propagandaanyagot is rendszeresen küldjük, csak az a baj, hogy nem olvassák el, illetve nem használják fel az előadásokat a propagandára, így nem szolgálja a célt. Hogy a propaganda hatásos legyen, annak első feltétele, hogy a legszűkebb vezetőség mindenről informálva legyen. Olyan problémákat, amelyeket helyileg megoldani nem tudnak, nem lehet országos határozatokkal elintézni, mert egy ilyen itt kimondott határozat sem fogja azokat elintézni. Országos határozatokat csak olyan ügyekben lehet hozni, amelyek mindenütt keresztül lehet vinni. He-lyi dolgokat esetről-esetre kell meginténi.

A határozatok

4. A palesztinai Press-Berichte rendszeres szétküldését az anyagi megterheléstől teszi függővé, amit ez a központnak jelentene. A genfi megbeszélés után az egyes csoportoknak lehetőleg 2-3 példányt küldjenek, miután személyre szóló expedíció lehetetlen.

5. A konferencia kimondja, hogy a csoportok híreinek közlésére és az egymás közötti kontaktus fejlesztésére havi sokszorosított bulletimeket ad ki a központ, miután a Zsidó Asszonyban nincs elég hely a helyi hírek számára. Felkéri a egyes csoportokat, hogy híreiket rendszeresen havonta küldjék be, mert csak így lesz lehetséges a bulletin megjelenítése. A Wizo melléklet így az Új Kelet kívánsága

szerint elveszti szaklap jellegét és olyan cikkeket közöl csak, amelyek általános érdeklődésre tartanak számot.

6. Javasolja továbbá a konferencia a csoportoknak, hogy minden évben minden tagot látogasson végig a vezetőség, kérdezze meg véleményét a munkáról és ezáltal igyekezzék minél több asszonyt aktívan bekapcsolni a munkába.

7. A genfi Wizo világkonferencián az erdélyi föderációt eddigi bejelentések szerint Reiter Lunka, Händler Else, Róna Sándorné, dr. Rosenfeld Andorné, Weinbergerger Józsa fogja képviselni.

8. A KKKL virágmegváltási sürgönyök propagálására az országos KKKL biztos körlevelet intéz a konferencia alkalmából a csoportokhoz.

9. A június 8-i országos cionista megbeszélés a hebraizáció fokozását határozta el. A Wizo kimondja, hogy ebben kiveszi a részét. Minden csoport igyekezni fog gyermekeinek héber kurzusokat rendezni.

10. Róna Sándorné javaslatára a konferencia egész hetet fog meghirdetni az Anyák napjára, az ünnepeket pedig május második vasárnapjára tűzik ki.

11. A fizetett propagandista tervét a központ igyekezni fog keresztülvinni és felkéri a csoportokat, hogy ha erre alkalmas asszonyt ismernek, ajánlják a központnak.

Löbl Böszöki javasolja, hogy a privát helyen elhelyezett asszonyok virág helyett KKKL megváltást adjanak háziasszonyuknak.

Rényiné kifogásolja, hogy a cionista választási propagandalistán asszonyok, mint Wizo funkcionáriusok szerepelnek.

Reiter Lunka felvilágosítást, hogy az asszonyok személy szerint bármely listán szerepelhetnek és egyéni meggyőződésük szerint szavazhatnak, a Wizo azonban párton kívüli, a konferencia tudomásul veszi.

Dr. Róth Deszóné elnök kéri, a vezetőség felmentését. A konferencia a felmentvényt megadja és dr. Révész Béláné Sibiu javaslatára megválasztja az új vezetőséget.

Elnök megköszöni a bizalmat, kéri a munkatársakat, hogy ezután még fokozottabban munkakedvvel dolgozzanak és a Hatikva élénkítése után a Wizo X. konferenciáját berekeszti.

A Jung Wizo konferencia határozatai

A Jung Wizo konferencia a következő határozatokat hozta:

1. Feltétlenül szükséges, hogy kereteinket, kapcsolatainkat az egyes csoportok között kimélyítsük. Hogy ez a munka rendszeresen el legyen látva, a konferencia elhatározza, hogy a timisoarai központ egy tisztviselőt alkalmaz az összes adminisztratív ügyek elvégzésére.

2. A szétszórta és rendszertelenül működő csoportok munkájának megkönnyítésére és rendszeresítésére vonatkozólag a következőket határozta el a konferencia:

a) A cluji Jung Wizo csoport szeptemberben 15-ig egy kulturprogramtervezetet készít el a központ számára. Ez a tervezet direktívákat ad az egyes csoportoknak, melyek alapján egységes kulturprogram lesz megvalósítható. Az elkészített tervezetet a cluji csoport beküldi a központnak. A központ megtárgyalja és szükség esetén változtatásokat eszközöl rajta, azután a központi iroda sokszorosítja és elküldi a csoportoknak.

b) A konferencia megbizta Neufeld Magdát, hogy tervezetet készítsen, mely magában foglalja a Jung Wizo KKKL munkájának gyakorlati módjait. Ezt a tervezetet azután a KKKL kiadja és szétküldi a J. W. csoportjainak.

c) A rendszeres szervezeti együttműködés érdekében a konferencia elhatározta egy szervezeti bulletin kiadását. Ezáltal állandó összeköttetésben lesznek egymással az összes csoportok. A Bulletin a szervezet elvi és gyakorlati általános beszámolóin kívül informálja a lányokat a szerve-

pen hajtsa be az alékból történő leformának látszik, a biztosító váltly azt az ügynök-en a biztosító vált be az aradi tör-

gusztus 1.): Má-
5.35, dollár 443.37,
11.7437, olasz lira
175, pengő 87,
83.46, belgas 76.50.

Bank

Árfolyamok:

—	141.52—143.50
—	662.40—672.75
—	663.09—673.44
—	75.14—76.31
—	31.95—32.42
—	3.78—3.86
—	40.50—41.50
—	25—27
alós)	4.68—4.77
niv.)	4.68—4.77

adalforgalomba hozolymai tartottak, a következők Árto-

adkvóta	1445—1452
ta	1410—1420
ta	970—977
ta	310
ta	69.75
sz.kvóta	8.15
kvóta	8.25
kvóta	186.50
ta	53.50
ta	76

ációs árfolyamok:

—	1500 lej
—	1215 „
—	1210 „

ROZSÉSEK

sebb apróhirdetés 20
Helyek és fürdő
szett, eltűnt tárgyak
anként 1 lej. Apró-
refizetés mellett köz-
megkeresésekre csak
válaszolunk és csak
bbitunk.

ek felfektetését, köny
gozását vállalja
kiadóhivatásban.

szótár és leckék utján
angol és francia nyelv-
módszerrel tanít kül-
helyes kiejtés és biztos
Josef Ronet, Str. I. G.

butorozott szoba 1.
er részére esetleg fia-
al kiadó. Cim a kiadó-

anepekre egykoron
zó, 8000 lei garantál-
s a megfelelőnek térít-
ue, Ort. Hitközség.

te, középkorú, 10 éves
e idősebb házaspárhoz
háztartás vezetésére
jazás" jelgére. Új Ke-
Satumare, Teofil Dra-

berendezett butorozott
emélyre, fürdőszobával,
ad 59, II. em. 8.

ásban jólmenő műhelye
u iparos hozzáillő élet-
ereséseket „Házasság-
alba kértünk.

allásos házban elvállal-
teljes ellátásra. Érdekl-
Ferdinand 63., Schwartz-

valamint román és né
elt díjazás mellett tan-
eklödök adják le cím-
t megvételtre keres-
eg. Ferdinand 52.

zeti élet minden egyes megnyilvánulása. Az összes csoportok kötelesek havonta egyszer beszámolót küldeni tevékenységükről. Felhívások, közlemények, hirdetések szintén ezen bulletin keretébe tartoznak. A központ igyekszik lehetőségeihez képest minél gyakrabban megszerkeszteni és szétküldeni a bulletin.

3. A Jung Wizo konferencia ezután a következő kívánásokat terjeszti a Wizo vezetősége elé:

a) Abban a meggyőződésben, hogy komoly cionista munka ma a zsidó lányok széleskörű bevonását jelenti a J. W. számára, a konferencia kéri, hogy az évente szervezésére kirótt budgethozjárulást, (Leí 17.500) ezidén a szervezeti keret kiépítésére fordíthassa. Illy módon képes volna eleget tenni azon követelményeknek, melyek szervezeti életében felmerülnek. — Olyan szülárd alapot létesítene, ami által

később sokkal intenzívebben és nagyobb anyagi készséggel támogathatná a londoni központot.

b) A Jung Wizo megkéri a Wizo, hogy mindazokban a helységeiben, ahol a Wizo nak erre lehetősége van, a Jung Wizo meg alakulásához a talajt előkészítse és ezeket a csoportokat munkájukban támogassa.

c) A konferencia azzal a kéréssel fordul a Wizohoz, hogy az Uj Keletben megjelenő Wizo mellékletben adjon helyet a Jung Wizo számára.

4. A Wizo javaslatára a konferencia elhatározza egyik tagjának a genfi világkonferenciára való delegálását. Miután a Wizo vezetősége Neufeld Magdát tartja megfelelőnek erre, őt delegálja a konferencia Genf-be.

5. A konferencia elhatározza, hogy a hebraizációs munka terén a legintenzívebb tevékenységet igyekszik kifejteni.

Válasz egy elintézetlen kérdésre

A tizedik Wizo konferencia megnyitóján, az üdvözlő beszéd elhangzása után Reiter Lunka asszony, a Wizo országos ügyvezető elnöknője tartotta meg expozéját. Beszédében, mely részben bevezetője volt a konferenciának any ismertetésének, egy nagyon lényeges, a Wizo strukturális szempontjait érintő kérdést intézett Wizo testvéreihez, azzal a felszólítással, hogy a következő órákban és napon tartandó értekezleten erre több oldal felvilágosító választ adjanak.

A kérdés tartalma az volt: miért nem tudott a Wizo 10 éves beszervezett munkája dacára sem tömeget meghódítani, miért áll ma is izolálta a zsidó nép körében.

A kérdés elhangzott, felvetett egy súlyos problémát, melynek megvilágítására, talán technikai akadályok miatt sem kerülhetett sor, a kongresszus lefolyása alatt. Jelentősége azonban, annyira komoly, hogy ökvetlenül beható figyelmet követel.

Nehéz és hálátlan feladat ennek a problémának a feltárása, mert nem kevesebbről van szó, mint egy nagyszzerűen működő, zsidó világlációban is elismert szervezetről kritikát mondani, azonban csak is az önkritika objektivitása segíthet ennek a kérdésnek megvilágításához.

Ha valamely egyén vagy csoport az izoláltság bélyegét hordja magán, ugy annak — ha csak külső körülmények nem hatnak gátlólag — feltétlen mélyenfekvő, belső okai kell legyenek. A Wizo, mint szervezet oly technikai propaganda eszközökkel rendelkezik, melyek biztosítják a külső mozgási lehetőségét, tehát az elkülönülés belső komponensekből eredhet. Ezek a belső tényezők szabják meg tehát az izoláció, a tömegben való tért hódítani nem tudás irányát.

A tömeg általában, és különösen áll ez a zsidó tömegre, legfogékonyabb azon eszmék iránt, melyek egyetemesége, átütő volta saját közvetlen érdekszférájába, mondhatni életébe kapcsolódik. Vizsgáljuk most már meg, hogy a Wizo, mint a cionista eszme hordozója, mennyiben szolgálja az egyetemes cionista felfogást, milyen módon igyekezett a tömeghez közelférközni, azok érdekeit szolgálni.

Fáradhatatlanul dolgoztak a Wizo asszonyai az ereci földért, az ereci asszonyért, gyerekéért. Zsidó öntudatot fejlesztettek ki magukban és terjesztettek maguk körül. Zsidó kulturumunkat végezték és elősegítették a hebraizációt. De vajjon ezzel eleget is tettek az egyetemes cionista eszméért való küzdelem nagy feladatának? Azért a felfogásért, mely az össz zsidóság közösségi létéről, életnívójának megtartásáért küzd? Átpillantánk-e a minden zsidót büszkeséggel eltöltő ereci közösségi érzésnek, áldozatkészségnek, életformáinak megvalósítását a galuthi tömegbe is? Igyekezett-e zsidó közösséggé dolgozó nőszervezetekkel kontaktust felvenni, az ereci tapasztalatokat azok rendelkezésére bocsátani, őket munkájukban csak szellemi segítségben is részesíteni? Számot vetettek a realitásokkal akkor, amikor a zsidó népi eszmét a galut számára csak részben elérhető ereci idealizmus tengelyébe állították. Értem ezalatt azt a lelkesítő rajongást, amely az Erec utáni vágyódásban ölt formát és amely gyakran az egoizmus határán mozog, amikor nincs tekintettel a súlyosabb viszonyok között

élő zsidó társai iránt.

A kérdések egész sora vetődik fel. A válasz, sajnos, nem kielégítő. És nem fogadhatjuk el indoknak, hogy a Wizo munkahelye nem a galut, hanem az erec, mert ebben az esetben nem beszélhetünk egyetemes cionista felfogásról, nem tarthatunk igényt tömegekre, nem csodálkozhatunk azon izoláltságunkon, nem emelhetünk panaszt a nemtörődömség, az érdektelenség miatt.

A Wizo hivatva van a cionista eszmét, a cionista tartalmat a zsidó nő életébe és általa az egész zsidó társadalomba bevitni. Dolgozni erecért ugyanannyit, vagy még többet, mint eddig. Am ugyanakkor nem haladhat el Közömbösen a galuti tömeg problémái felett sem. Nem lehet az az álláspontja, hogy a galuti szociális problémák megoldását kizárólag a nemcionista nőszervezetekre hagyja. Át kell érezni, hogy amikor zsidó tömeg kérdéseik megoldásáról van szó, akár karitatív, akár szociálhigiéniai vagy más jellegűek, az egyetemes cionista szellem megkívánja, hogy helyét itt is betöltse. Ezzel nem hogy meg rövidíti, de teljes egészében teljesíti cionista kötelességét.

A Wizonak, mint zsidó szervezetnek arra kell törekednie, hogy egységesítő szerepet vállaljon, meg adja a lehetőséget a kü-

lönöző női csoportok összműködésének. Nem szabad azt a választalat megerősítenie, mely a nemcionista, de közösségi célkitűzésekkel foglalkozó nőszervezetek köze emelkedett. Ellenkezőleg, ezt az eltávolodást meg kell szüntetnie, hiszen minden elkülönülés gyengítő hatással van a köz szempontjából. Meg lehet és meg kell találnia a formát, mely ezt a széttagoltságot áthidalja.

A Wizo, mint párton kívüli nőszervezet, egy magasabbrendű cionista szellem képviselője és nem engedheti, hogy világszemlélete csakis bizonyos szempontok figyelembe vételével alakuljon. Ha oly kérdések vetődnek fel mint pl. az átrétegződés (mely a kongresszus alkalmával többször napirenden volt) nem játszhat döntő szerepet a lényeg megítélésénél, hogy mint propaganda eszköz, vagy mint Wizo teljesítmény megállja e a helyét, hanem egyetemes szempont figyelembevételével meg kell vizsgálnunk, vajjon mint népi probléma megoldása mennyire indokolt és ennek beható tanulmányozása után térjünk csak rá arra a szerepre, amit a Wizo esetleg ebben a kérdésben vállalhat.

Aki Wizo asszony, legyen tudatában annak, hogy felelősséget vállal magára. Amikor hitvallást tesz cionizmusa mellett, hitvallást tesz zsidó volta mellett is és nem fedheti magát azzal, hogy bizonyos körülmények elvégzésével eleget tett kötelességének és a továbbiakban a felelősséget áthárítja. Tisztában kell lennie azzal, hogy a zsidó közösségben, minden zsidó élet — egy ember, egy sorstárs, akit nem akarunk feladni, akinek a létéért küzdenünk kell. Számot kell vetnie azzal, hogy egy meg nem felelő körülmények között fejlődő generáció életképtelenné, a zsidó társadalom terhére nehezedő réteggé válik és miután a zsidó társadalom elosztódásában kettős ágazatu az egyensúly megérintését éppoly érzik a galutban, mint az ereczen.

Ha a galuti anya látni fogja, hogy gyermekét nem hagyjuk egészségtelen és nyomorult körülmények között tengődni és a gyermek átérzi azt a zsidó szolidaritást, mely őt megóvta és egy egészséges életre predesztinálta, akkor a Wizo asszony a cionista eszme egyetemes megvalósítását vívta ki és a Wizo nem lesz izolált, tömegektől távol álló szervezet.

Arad, 1939 július 12.

Kovács Erzsé

Írta: REITER LUNKA (Temesvár)

Alábbiakban ugyan nem egyéni véleményemnek adok kifejezést, de miután cikke az én konferencián megnyitott beszédem kommentálásával foglalkozott, nevében kívánom Önnek a választ megadni.

Mindenek előtt nagyon sajnálom, hogy az általam feltett kérdést félreértette, mert világosan programbeszédemben először vázoltam a 10 év alatt elért eredményeket, majd rámutattam a hibákra, melyek közül a legnagyobbakat azt minősítetem, hogy nem lettünk igazi népmozgalmak. „Izoláltan a zsidó nép körében”, ezt a kifejezést nem használtam és nem is lett volna helyes illyszerű megállapításom, mert épp a bevezetésben beszámoltam arról, hogy 5000 beszervezett tagunk van és ezzel a taglétszámmal ma minden kétségen kívül mi reprezentáljuk Erdély legtekintélyesebb zsidó alakulatát. Kénytelen vagyok mind az 5 ezer tagunk nevében vizsgautasítani azon megállapítását, mely szerint mi izolálva lennénk. Minden bizonynyal, ha részéről indokolva ez a megállapítás elhangzott volna, egy konferencia „technikai akadályok” dacára is foglalkozott volna ezzel a kérdéssel. Mintahogyan az általam felvetett problémával behatóan is foglalkozott, ami az általános vita leközlésénél világosan ki is tűnik. Ha azonban az én megállapításom a Wizoval szemben elfogult lett volna, ugy megnyugtatom, hogy a többi delegátusok közül akadt volna olyan, aki az izoláció kérdését felvetette volna a konferencián. Valóban azért maradt ki ez a témakör a vitából, mert nem felel meg a tényeknek. Érdekes azonban, hogy Ön alig néhány sorral később „hálátlan feladatnak” minősíti a kritikát, mert „nem kevesebbről, mint egy nagyszzerűen működő, zsidó világlációban is el-

ismert szervezetről van szó”, ugyanakkor azonban még is izoláltságot állapít meg.

Miután a kiinduló pont hibás, mert oly kijelentés magyarázatba bocsátkozik, mely egyrészt nem történt meg, másrészt tényleg fent sem áll, természetesen az ebből levont következtetések sem helytállóak. Valóban az izoláltságnak az Ön általi megadott okai helyesek, csak éppen nálunk ezen magyarázatra nincs szükség, mert amint fentebb már megállapítottam, izolálás nálunk nincs.

Ettől a megállapítástól függetlenül szívesen használnom fel az alkalmat, hogy válaszoljak Önnek további fejtegetéseire is. Önnek teljesen igaza van, ha úgy véli, hogy a Wizo asszony nem teljesítette minden kötelességét, ha csak az Erecért és a hebraizációért dolgozott volna. Ez valóban a mi felfogásunk is és épp ezért beszédemben ismerttettem mindazokat a többi feladatokat is, amelyeket vállaltunk és az idők folyamán teljesítettünk. És pedig kulturumunkat ismerttettem, mely a magyarul beszélő nyelvtérületekre terjed ki, az átrétegződési tanfolyamainkról számoltam be, megemlítvén, hogy ezzel a kérdéssel külön referátum is foglalkozik, az asszimiláció elleni harcunkról beszéltem és a zsidóltan vidékeken a zsidó tradíciók újból való meghonosításáról, a kivándorlás terén nyújtott anyagi segítségeinkről. Természetesen olyan munkaterületeket nem is említettem meg, melyek nálunk magától értetődőek és melyek már az alapszabályokban is le vannak fektetve. Így pl. számos csoportunkban, ahol nem működik külön nőegylet a helyi szegények anyagi támogatása is a mi feladatkörünkbe tartozik. Köztudomású pedig az a sokoldalú munka, melyet vezető Wizo asszonyaink minden he-

lyi zsidó közületben kifejtettek. Több esetben a helyi nőegylet elnöknője és a Wizo elnöknője azonos személy.

Ön téved, ha azt hiszi, hogy a Wizo munkaköre kizárólagosan Erec Izraelben van. A Wizo munkaköréhez minden pozitív zsidó nemzeti alapon álló munkakör tartozik. Ennek a ténynek a dokumentálására elegendő talán, ha az egyik konferenciái határozatunkat idézem, melynek alakján évi 12.000 lej szubvenciót szavaztunk meg és alátámasztottuk ezen határozatunkat azzal a kéréssel, hogy a Makkabi minden egyes helyi csoportjának vezetőségébe egy-egy Wizo asszonyt is válasszanak be, mert a Wizo a zsidó testnevelés és test edzés fontos kérdésében is ki akarja venni az őt megillető munkáját.

Kérdem Önt, hol és mikor akart a Wizo választalat vonni, vagy elkülönítésével gyengíteni a zsidó asszony szervezeteket? Mikor, melyik csoportban észlelt megállapítására indokoló cselekedeteket a Wizo részéről?

Hol és mikor észlelte Ön azt, hogy a Wizo nem párton felül álló szervezet és hogy bármely kérdésben világszemléleti szempontok vezérelték volna a Wizo-t? A Wizonál csakis egy szempont létezik és ez a cionizmus örök igazsága. Ne higgye, hogy a cionizmus kizárólag Erecet jelenti. A cionizmus nemzeti zsidóságot, népi zsidóságot jelent, nemzeti öntudattal és a Wizo Erdélyben 10 év óta vallja magát „szűk ezen igazság” harcosának.

Hol akart a Wizo felelősségét áthárítani? Természetes azonban, hogy munkabeszervezésénél fogva a helyi jótékonyásban nem, mint szervezet, csak tagjai után dolgozik, és így erősíti a helyi jótékonyk nőegyleteket, míg az Ön elgondolása szerint csak chaoszt teremtene és egyenlenséget.

Sajnos, minden jóakaratumk mellett, nem áll módunkban „minden galuthi anyának gyermekét az egészségtelen és nyomorult körülményekből kiragadni és szebb és jobb jövőt biztosítani neki. De nem csak nekünk, senkinek sincs erre lehetősége. Szám talan esetben megteessük ezt is, ha a fiatalokat kiegészítjük Erec Izraelbe, mert a mi meggyőződésünk szerint ma ez az egyetlen pozitív segítség, amit a zsidó fiataloknak adni lehet. Ha ezeknek a kivándorlóknak a száma korlátozott — bár minden fájlaljuk, de megváltoztatni nem tudjuk. Sosem volt célunk nagy szavakat, frázisokat hangoztatni, sokat ígérni és semmit sem megvalósítani. Én részéről mindig azt az álláspontot képviseltem, hogy mindazt, amit tenni kell, alaposan és 100 százalékosan keresztül kell vinni. Mi sohasem fogunk hangoztatni programokkal embertömegeket félrevezetni és őket a baj esetén magukra hagyni, mert erőinket tulbecsültük. Ha ez jelent izoláltságot 5000 asszony számára, akkor ezt vállaljuk.

Végül engedje meg, hogy még egyszer megmagyarázzam, hol láttam én a hibáinkat, melyekért vádoltam egy vezetőséget, mint valamennyi tagot. Például egy ilyen cikkben, melyet Ön, kedves és nagyrabecsült Wizo testvér irt. Ez a cikk világosan dokumentálja, hogy az egyes tagok nem értik meg célkitűzéseinket és ezáltal nem abban a szellemben dolgoznak, melyet mi hiába hirdettünk már 10 év óta. Hogyan lehet az, mikor valamennyien egy azon nyelvet beszéljük, hogy a szavak értelmé egyike és másik asszony nál átváltozik, és a helyes kiinduló pont mellett az utirány hamissá válik? A megnyitó alkalomával azt mondtam, hogy nehéz az asszonyokat meggyőzni és letargiájukból, valamint önző nézőköriükől kirántani. Tényleg, hogyan lehet az asszonyokhoz közel férközni? Nem volna erre más mód, mint felelőtlen ígéreteket tenni? Én feltétlenül bízom abban, hogy igenis vannak más esz-közök is. Talán még ez az újságban lefolytatott vita is közelebb fog hozni hozzánk egy néhány asszonyt és egyszerre meg fogják érteni, hogy valóban van varázsa annak, hogy 5000 asszony munkára hívja fel őket, olyan közösségbe, mely tárt karokkal fogad be mindenkit, aki pozitív zsidónak vallja magát. Valóban mi is folytattunk küzdelmet a gyermekekért, azoknak helyes, időszerű, modern és zsidó nevelésért. És küzdünk egy erős, életképes Erec Izraelért.

A Zs

Paleszt

UJ ZSIDÓ TELEPUL NATHANIA MELLETT mezőgazdasági iskola július 26-án nem m kolóniát alapított. Az u Netter". Mikvé Jiszrae mezőgazdasági iskolát.

„AZ ANGOL VEDEŐ A ZSIDÓ RENDŐRSÉG” és Wickham angol rendőrparancsnok kíséretében, ma, 26. júli, az afuei, ma, 26. júli, negari, kirjat chaimi és jönményeket. A lát zsidó rendőrküldetmény jokat mutattak be. ször próbálták ki a gei nyomozás közben szédet mondott, amé rendőrség haladását, szültését és kijelenté véderő büszke lehet tokra.”

KÉTSZAZHETVEN TOTTAK KI A LENÓ DIÁKOK RÉSZÉRE. Jesztina-hivatal a nap 270 diák-cerifikátot szági diákok paleszt szükséges. A cerifiká litva és 140 a héber technikura való bel

BARKER TABORN JA, MEGÉRKEZETT G. H. Barker taborn Palesztina volt ka Haiming tabornoknak Jeruzsálembé érkezett

AZ ANGOLOK P VESZTESEGEI. Labe választolva, Macdonal ter kijelentette az als bi hét év alatt Pale tonaság 113 tagja, kar 28 hivatalnokja h alatt 377 angol sebes

Néme

A „STURMER” IZ Streicher által kiadó lenő „Stürmer” júli mában „leleplezésele Campo nevű spanyol Campo cikket áll cseh lapból vette át, telenebb hangon az azzal a céllalatt je hogy a németek elő más népek is követ a zsidó „veszély” l „leleplezéseit” a köv „Semmi sem szen boru és halál, ny éppen ugy spekulác szére, mint a buza” A harc mezején fol toltak ki”.

A cikk vége felé „Az egész világ zott a spanyolorsz állottak az élen az tól, kolostorokból, munkásházakból e kedtek. A világ gyilkosságért, amé vak birtoklásáért e Del Campo cikket megjegyzést fűzi: kat a zsidóktól, ez riséget.”

Streicher lapjáná idézi francia elvba lepoix párizsi ant nyát. Pellepoix-ná izgatás miatt hára a párizsi törvény s a szavakkal végző „Higyjétek: azo ket a forradalmi szerzetesek ellen akaratából törté rejtőző rabbi és A zsidók zsoldját el ezeket a szégy leni engesztelheté lést talalta meg a zsidóság.”

A ZSIDÓK KI OSZTRAK TART lentik: Az össze lakó zsidók felsz

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Palesztina

ÚJ ZSIDÓ TELEPELEST ALAPÍTOTTAK NATHANIA MELLETT. A Mikvé Jiszraeli mezőgazdasági iskola 50 végzett tanulója, július 26-ikán nem messze Nathaniától, új kolóniát alapított. Az új kolónia neve „Kfar Netter”. Mikvé Jiszraelhez hasonlóan, itt is mezőgazdasági iskolát állítanak majd fel.

„AZ ANGOL VÉDERŐ BUSZKE LEHET A ZSIDÓ RENDŐRSAPATOKRA.” Bonskil és Wickham angol rendőrmagvok a zsidó rendőrpáncsok kíséretében meglátogatták az afülei, maoui, bet, alfai, ejn charodi, gipgari, kirjat chaimi és kfar atai rendőr-különítményeket. A látogatás alkalmával a zsidó rendőr-különítmények mindenhol gyakorlatokat mutattak be. Kirjat Chaimban először próbálták ki a rendőrkutyák képességeit nyomozás közben. Bronskil őrnagy beszédet mondott, amelyben dicsérté a zsidó rendőrség haladását, parancsnokainak felkészültségét és kijelentette, hogy „az angol véderő büszke lehet a zsidó rendőrsapátokra.”

KETSZAZHETVEN CERTIFIKÁTOT OSZTOTTAK KI A LENGYELORSZÁGI ZSIDÓ DIÁKOK RÉSZÉRE. A varsói központi Palesztina-hivatal a napokban kapta meg azt a 270 diák-certifikátot, amely a lengyelországi diákok palesztinai bevándorlásához szükséges. A certifikátok névre vannak kiállítva és 140 a héber egyetemre, 130 a haifai technikumra való beiratkozáshoz szolgál.

BARKER TÁBOROK, HAINING UTÓDJÁ. MEGÉRKEZTET PÁLESZTINÁBA. M. G. H. Barker tábornok, aki mint ismeretes, Palesztina volt katonai parancsnokának, Haining tábornoknak utódja, július 26-ikán Jeruzsálemben érkezett.

AZ ANGOLOK PÁLESZTINAI EMBER-VEZTÉSÉGEI. Laberth képviselő kérdésére válaszul, Macdonald gyarmatiügyi miniszter kijelentette az alsóházban, hogy az utóbbi hét év alatt Palesztinában az angol katonaság 113 tagja, valamint a tisztviselői kar 28 hivatalnokát halt meg. Ugyanezen idő alatt 377 angol sebesült meg.

Németország

A „STÜRMER” IZGATÁSAI. A Julius Streicher által kiadott, Nürnbergben megjelenő „Stürmer” július 29-ikén megjelent számában „leleplezéseket” közöl bizonyos Del Campo nevű spanyol tollából. A Stürmer Del Campo cikket állítólag a „Vlajca” című cseh lapból vette át. A cikk, amely a legféltelenebb hangon rágalmozza a zsidóságot, azzal a céllal jelent meg a Stürmerben, hogy a németek előtt bizonyítsa, miszerint más népek is követik a németországi példát a zsidó „vesztély” leküzdésére. Del Campo „leleplezéseit” a következő sorok vezetik be: „Semmi sem szent a zsidók számára. Háború és halál, nyomorúság és szegénység éppen úgy spekulációs tárgyak a zsidók részére, mint a buza és a petróleum részvények. A harc mezején folyó vérből is aranyat sajtotáltak ki.”

A cikk vége felé Del Campo ezeket írja: „Az egész világ zsidósága hasznokat hozott a spanyolországi vérözönből. A zsidók állottak az élén azoknak, akik a templomokból, kolostorokból, palotákból, sőt polgári és munkásházakból elrabolt javakból nyervekedtek. A világ zsidósága felelős minden gyilkosságért, amelyet valaha emberek javak birtoklásáért elkövettek.”

Del Campo cikkéhez Streicher a következő megjegyzést fűzi: „Ha megváltjuk magunkat a zsidóktól, ezzel megváltottuk az emberiséget.”

Streicher lapjának ugyanabban a számában idézi francia elvbárátjának, Darquier de Pellepoix párizsi antiszemita vezérnek kiáltványát. Pellepoix-nak, akiről megirtuk, hogy izgatás miatt három hónapi elzárásra ítélte a párizsi törvényszék, e kiáltványa ezekkel a szavakkal végződik: „Hígyjétek: azok a gyilkosságok, amelyeket a forradalmi munkásság a papok és szerzetesek ellen elkövetett, nem a saját akaratából történtek, hanem a háttérben rejtőzött rabbik és zsinagógák ösztönzésére. A zsidók szoldjában álló gyilkosok követték el ezeket a szegénytetetteket. Más vallások elleni engesztelhetetlen gyűlöletének kielégülését találta meg ezekben a cselekedetekben a zsidóság.”

A ZSIDÓK KIÜLDÖZÉSE STEIERMARK OSZTRAK TARTOMÁNYBÓL. Bécsből jelentik: Az összes Steiermark tartományban lakó zsidók felszólítást kaptak, hogy augusz-

tus elsejéig hagyják el a tartományt. A rendelkezés 300 olyan zsidót érint, akik azután is itt maradtak, hogy a nemzeti szocialisták elfoglalták a tartományt. Ismeretes, hogy Steiermark birtokba vétele előtt ebben a tartományban ötezer zsidó lakott. A megmaradt zsidók főleg Gratzban laknak, mert a kishelyeken teljesen lehetetlenné vált a megélhetésük. Karinthia után, amelyet már előbb „zsidólanítottak”, ez lesz a második olyan ausztriai tartomány, amelyben egyetlen zsidó sem fog lakni. Az ellődözötteteket ideiglenesen a bécsi zsidó hitközség fogja ellátni, majd kísérletet tesz arra, hogy ezeket a szerencsétleneket valamelyik tengerentúli országba vándoroltassa.

Cseh protektorátus

LEFOGLALJAK A PROTEKTORATUS-BELI KIVÁNDORLÓK VAGYONÁT. Prágából jelentik: A protektorátus német hatóságainak parancsnoksága alatt álló cseh kormány rendeletet készít, amelynek értelmében az összes protektorátusbeli kivándorlók elvesztik állampolgárságukat, vagyonaikat pedig lefoglalják.

Lengyelország

ZSIDÓ AGGÁSTYÁN KALVARIAJA A NEMET-LENGYEL HATÁRON. A felszóléziai lengyel határőrség parancsnoka jelentést küldött Varsóba azokról a fázadozókról, amelyeket a nemzeti szocialisták tesznek, hogy minél több zsidót tegyenek át a lengyel határon. A jelentésből vesszük az alábbi tragikus esetet:

A Gestapo közegei áttették a határon a hatvan éves Iszak Otzler nevű német állampolgárt. Mielőtt áttették volna, teljesen kirabolták, rettenetesen meggyötörték az aggastyánt és megfenyegették, hogy lelövik, ha nem szökik át a lengyel határon. A budoso-

Danzig

A danzigi szenátus felhatalmazza a hatóságokat a zsidó vagyonok elkobzására

A danzigi szenátus törvényt szavazott meg, amely felhatalmazza a szabadváros hatóságait, hogy a zsidó kereskedelmi vállalatok, valamint ingatlan-tulajdonosok javait elkobozzák. Az elkobozás lehet részleges, vagy teljes és minden időben végrehajtható. A törvény lehetővé teszi azok vagyonának elkobzását is, akik nem tartózkodnak pillanatnyilag Danzig területén. Ezekben az esetekben kormánybiztosokat neveznek ki a kereskedelmi vállalatok ügyeinek továbbvitelére, amíg az elkobzási eljárás keresztülvihetővé válik.

Emigránsok, menekültek

A HOLLAND KORMÁNYT FELSZÓLÍTOTTAK A TENGEREK BOLYONGÓ „DORA” HAJÓ MENEKÜLTJEINEK BEFOGADÁSÁRA. A holland parlament alsóházának ülésén Louis de Visser kommunista képviselő megkérdte dr. I. A. de Wisser új igazságügyi minisztert, hogy miért kényszerítette ki a kormány az 50 évnél öregebb „Dora” áruszállító hajó tengeri útját és hogy hajlandó-e megengedni a menekültek hollandiai újbóli partraszállását, ha más kiút nem lenne számukra.

AZ ANGOL SZAKSZERVEZETI KONGRESSZUS A MENEKÜLTÉK FOGLALKOZTATÁSÁÉRT. Az angol szakszervezeti kongresszus tanácsa levelet intézett a tanácshoz tartozó szervezetekhez, a menekültek foglalkoztatásának érdekében. A körlevél többek között ezeket írja: „A menekültek között igen sok képzett szakember van, akik sok hasznot hajthatnak az angol iparnak. Tisztában vagyunk azzal, hogy a munkáshelyezési lehetőségek igen korlátozottak, mégis ama kéréssel fordulunk önhöz, bevezetése.

viczei lengyel határőrség elfogta az öreg embert és újból visszaküldte Németországba. Ott megint a náci kezébe került, akik rettenetesen elverték és kényszerítették a határátlépés újbóli megkísérlésére. Ez négyszer ismétlődött meg, míg az öreg ember vérezve esett össze. A lengyel határőrség hivatalnokai gondoskodtak arról, hogy az öreget orvosi segélyben részesítsék, majd rövid idő múlva ismét visszaküldték Németországba. Amidőn a szerencsétlen aggastyán megint szembe találta magát a német hatóságokkal, rémületében eszméletlenül esett össze. A németek magukkal vitték és a következő megjegyzést tették a határmenti lakosság előtt, amely a szerencsétlen ember kálváriájának szemtanúja volt: „Majd megtanítjuk mi becslétre.”

Jugoszlávia

ÚJABB HAMIS HIREK A JUGOSZLÁVIAI ZSIDÓTÖRVERNÉY-TERVEZETTEL KAPCSOLATBAN. Néhány külföldi lap Berlinből szerzett értesülés alapján arról számol be, hogy a jugoszláv kormány zsidótörvény-tervezetben dolgozik. Jugoszláv körökben ezt a hírt határozottan cáfolják és rámutatnak arra, hogy az összes idevonatkozó értesülések német forrásból származnak.

Monako

MONAKO NEM FOGADJA BE AZ OLASZORSZÁGI ZSIDÓ MENEKÜLTÉKET. A mentoni határ mentén az éjszaka folyamán lövöldözések hangját hallották. A határőrség megakadályozta a zsidó menekülteket abban, hogy Olaszországból átjussanak Monako köztársaság területére. A monakói rendőrség tíz zsidó menekültet fogott el, majd fegyveres kíséret mellett újból visszakísérte őket az olasz határra.

Dél-Afrika

MARICZ TÁBOROK A ZSIDÓK ALLAMPOLGARSÁGÁNAK MEGVONÁSÁT KÖVETEL. A délafrikai antiszemita vezére és ismert Hitler-barát, Manie Maricz volt tábornok új szervezetet alapított, amely folytatni akarja a „feketeingeselek” hagyományát, akik, mint ismeretes, az utóbbi időben elitütek a délafrikai közéletből. A Fokvárosban tartott kongresszuson megszavazták az új szervezet programját, amely német mintára „a kamatrabság” széttörését, a trösztök és koncernek megszüntetését, valamint a zsidók és ázsiaiak állampolgárságának megvonását követeli.

— Egyenruha és fegyverviselési tilalom Amerikában. Washingtonból jelentik: A szenátus 42 szavazattal 28 ellenében törvényjavaslatot fogadott el, amely megtiltja az egyenruha és fegyverviselést minden olyan szervezet tagjai számára, amelynek célja az alkotmányilag tiltott kormányzási rendszer

Pensiunea, Vila „Margot” Buzias.

Buziáson, a szivbajos emberek Mekkáján, igazán jól a beteg csak augusztus—szeptember hónapokban érzi magát. Ha kényelmes, száraz, hűvös, folyóvízzel ellátott, parkettes szobát óhajt, ami a buzias világhírű vize után, az igazi betegnek a legfontosabb, úgy a Margot villában szálljon meg, amelyik a legmodernebb és mégis a legolcsóbb. Óvakodjunk a reumát előidéző és felújító dohos, nedves lakásoktól, még akkor is, ha ingyen adnák, ha nem akarunk reumatikusok és tüdővészesekek lenni. Siessünk szobát biztosítani magunknak idejében a kedves és előkelő Margot villában. Pensiunea Vila „Margot” Str. I. G. Duca 15. Buzias-Bái

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGÓ MÜSORA:

Ma az év legnagyobb szenzációja, amelyet ezekre kérésre újra visszahoztunk SUEZ. A világhíres ösztökítő és elválasztó csatorna alkotójának, Lesseps grófnak izgalmas életrajza. A történelem még ma is tartó harca a hegemoniáért. Disraeli és Napoleon alakjai elevenednek meg. Főszerepben: Tyrone Power, Loreta Young, Annabella. 2 előjáték. Előadások mindennap 3.20-tól.

A CAPITOL MOZGÓ MÜSORA:

A családi háromszög. A férj, a feleség és a szerető. Főszereplők: Sacha Guitry, Raimu a franciák nagy jellemzője és Jacqueline Dolubac, — a film előtt: Paramount világhírű — Előadások kezdete: 5.20.

AZ URANIA MOZGÓ MÜSORA:

Andaluziai éjszakák (Spanyol szenvedély). Prosper Mérimé „Carmen” című elbeszélésének filmváltozata, tele spanyol dalokkal és táncokkal. Főszerepben: Imperio Argentina világhírű spanyol énekesnő.

A SELECT MOZGÓ MÜSORA:

Katia, a kék démon. Danielle Darrieux karrierjének legszebb filmje. Dolgoruki Katalin és II. Sándor cár romantikus szerelmének története. Főszerepben: John Loder.

A THALIA MOZGÓ MÜSORA:

Atlantis. A szezon szenzációja. A legmonumentálisabb filmek. Mindkét rész egyszerre, egy helyért. Előadások: 3, 6 és fél 10 órakor.

A RIO MOZGÓ MÜSORA:

I. Az ördög légiója. Izgalmas cow-boy dráma. Főszerepben: Dick Foran és Anne Nagel. II. Hogyan hódít meg a férfiakat. Pazar rendezési filmkláger. Főszerepben: Errol Flynn és Joan Blondel. III. A legújabb Metro Híradó. Szombaton, július 29-én, nincs előadás.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, augusztus 2.

Bucuresti. 7: Torna, hanglemezek, étned. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés. 13.08: Victor Prădescu zenekara. 14.10: Hírek. 14.30: Prădescu zenekara. 15.10: Időszéri közlemények. 19: Időjelzés. 19.02: Felolvasás. 19.17: Kreizler, Bachaus és Merechal hanglemezei. 20: Művészeti krónika. 20.15: Rodica Bujor szerelmi dalokat énekel. 20.40: Mircea Nemes énekel. 21: Dvorak hanglemezek. 22: Hírek, sporthírek. 22.15: Táncclemezek. 22.30: Seyfettin Asal hegedül. 23: Hírek. 23.15: Petrica Moțoi zenekara. 23.45: Hírek német és olasz nyelven.

Jeruzsálem. 1.30: Pontos idő, hírek. A londoni filharmonikusok hangversenye. 5: angol nyelvoktatás. 8: Jemenita dalok. 8.15: Pontos idő, időjárás, hírek héberül. 8.30: Jemenita dalok (folytatás). 9.30: Hírek angolul. 9.45: Könnyű zene.

Budapest. 7.45: Hírek, hanglemezek, étned. 11: Hírek. 11.20 és 11.45: Felolvasások. 13.10: A rádió szalonzenekara. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés. 14.30: Cigányzene. 15.30: Hírek. 15.45: Műsorközlés. 17.15: Diákféltára. 17.45: Időjelzés. 18.10: Felolvasás.

Augusztus 27-én lesz a Dónát-úti sport telepen a

HAGGIBBOR-NAP

Sportbemutatók. — Szabadtéri hangverseny. — Gyermekdelután. — Világposta. — Bál. — Tombola. — Világbazár. — Csodasátor, stb.

Kifűnő egészsznapos nyári szórakozás!

UJ KELET Legújabb hírek

SZERDA, 1939 AUGUSZTUS 2.

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

a nyugati hatalmak semmiképpen sem tudnak teljesen elzárni és a központi hatalmak így jelentős mértékben támaszkodhatnak a Balkánra is élelmezés, stb tekintetében. A központi hatalmak ellenállása így — bár nem lesz könnyű a helyzetük — mégis meg tud birkózni adott esetben a velük szembenálló ellenfelek bármilyen hatalmas erejével is. Remélni kell azonban hogy erre az eshetőségre nem kerül sor.

Jugoszlávia nem kap kölcsönt Angliától?

Belgrád, augusztus 1. (Rador.) A Havas jelenti: A lapok megállapítják, hogy a külföldi sajtóban olyan hírek terjedtek el, amelyek szerint Jugoszlávia kölcsönt kapott volna Angliától természetbeni formában 3-4 millió fontsterling összeg erejéig.

Ezek a hírek minden alapot nélkülöznek. Jólértesült körök szerint Jugoszlávia nem kíván sem tényleges, sem természetbeni kölcsönöket felvenni, amelyek külpolitikája megváltoztatását vonná maguk után. Ezenkívül nem kíván és nem akar olyan árucserét elfogadni, amelynek egyenlegét nem biztosítanák jugoszláv árucikkek által.

Egy lengyel lap gazdasági háborút javasol Németország ellen

Varsó, augusztus 1. (Rador.) Lord Barney, a lordok házának tagja, Lengyelország régi barátja Varsóba érkezett, ahol meleg fogadtatásra talált ipari körökben. Beck külügyminiszter tegnap fogadta az angol nagykövetet, akivel megbeszélést folytatott.

A Kurjer Polski című lengyel lap gazdasági háborút követel Németország ellen. A különböző államoknak — írja a lap — fel kellene mondaniuk gazdasági szerződéseiket Németországgal és minden gazdasági kapcsolatot megszakítani az „ellenességgel”.

Polgári mozgósítás Csehországban

Prága, augusztus 1. (Rador.) A Havas jelenti: A csehországi önálló kormány kihirdette a polgári mozgósítást a termés betakarítására. Egyelőre a termés betakarításában kötelesek résztvenni az összes munkatáborok tagjai, a munkanélküliek, nyugdíjasok és a cseh hadsereg volt tagjai 16-60 év korhatárok között. A szolgálat ideje nem haladhatja meg a három hónapot.

Germanizálják a cseheket

Berlin, augusztus 1. A szudetavidék germanizálása erős iramban folyik. Hultschin kerületben 14.800 hektár földet elvettek a csehektől és németeknek juttatták.

Zsidó vagyonok elkobzása Danzigban

Varsó, augusztus 1. (Rador.) A danzigi szenátus — jelenti a Havas — tegnap első ízben alkalmazta a zsidó vagyonok elkobzásáról szóló rendeletet és nyolc zsidó ellen járt el ilyen értelemben. Négy közülük a szabadvároson kívül letelepedett lengyel zsidó. Közülük van egy francia zsidó asszony is, akinek számos részvénye van egy danzigi nagyáruházban.

— Bergson gyémántlakodalmá. Nizzából jelentik: Bergson a világhírű filozófus és felesége most ünnepelte meg gyémántlakodalmát. Bergsonék a lengyel kolónia vendégei. A lengyel köztársasági elnök táviratban fejezte ki jókívánságait a Bergson-házaspártnak házassági évfordulója alkalmából.

Elindult Moszkvába az angol katonai küldöttség

LONDON, augusztus 1. Moszkvába elindult az angol katonai küldöttség, mely ma érkezik Párizsba és csütörtökön kezdi meg tárgyalásait a francia katonai körökkel. Az angol és a francia katonai küldöttségek pénteken együtt indulnak utnak Moszkvába.

Berlini törvényszék halálra ítelt három danzigi politikai foglyot

Háromszáz egyént szolgáltattak ki Berlinnek a szabadváros

Varsó, augusztus 1. A danzigi sajtó jelenti, hogy a szabadváros rendőrsége háromszáz egyént adott ki Berlinnek, akiket néhány nappal ezelőtt politikai vétségek miatt tartóztattak le. A letartóztatottak közül háromat halálra ítélték. Közülük van Otto Stiller danzigi munkásvezér is. A lapok kiemelik, hogy nagy sérelem érte a szabadváros statutumát, midőn danzigi polgárokat berlini törvényszék

ítélt el. Danzig, augusztus 1. A „Danziger Vorposten” kifogásolja, hogy a 27 lengyel vámtiszt létszámát 100-ra emelték fel. Ez a lépés — írja a lap — nemcsak szükségtelen, hanem ellentétben áll a párizsi egyezményvel. A lap közli azoknak névsorát, akiket katonai és gazdasági ténykedéssel vádolnak.

Llano tábornok fontos katonai küldetésben Rómába utazik

Gibraltár elvesztésének évfordulója a spanyol sajtóban

Hendaye, augusztus 1. Jól értesült körök szerint Queipo de Llano tábornokot az olaszországi spanyol katonai küldöttség vezetőjévé nevezték ki. Llano tábornok a hét folyamán utazik Rómába.

Madrid, augusztus 1. (Rador.) Az „Arriba” című lap, a falanx hivatalos orgánuma írja

Gibraltár elvesztésének 235-ik évfordulója alkalmából: „Ez a veszteség állandó sérelmet jelent, amiért mi vagyunk felelősek, mert nem voltak megfelelő kormányaink. Abban a pillanatban, amikor az összes spanyolok bizalmukat Francoba helyezik, Spanyolországnak emlékeznie kelle erre a veszteségre.

Nyilas-vita a magyar képviselőházban az állampolgársági törvényről

Fischer belügyminiszter a nyilasok ellen

Budapest, augusztus 1. A magyar képviselőház keddi ülésén folytatta az állampolgársági törvényjavaslat vitáját. A törvényjavaslat szerint megfosztható magyar állampolgárságától az, aki idegen állam kormányától, vagy külföldi politikai vezetőktől tisztséget fogad el, a magyar kormány engedélye nélkül. A törvényjavaslat ugyanakkor kimondja, hogy állampolgársági ügyekben jogorvoslat kizárásával, egyedül a belügyminiszter dönthet.

A nyilas képviselők kifogásolták, hogy a törvényjavaslatban foglalt intézkedések a nemzeti szociálisták ellen is felhasználhatók. Ennek kapcsán élesen támadták Keresztes-Fischer belügyminisztert.

Keresztes-Fischer belügyminiszter válaszában leszögezte, hogy a belügyminiszter kötelessége elsősorban az állam rendje fölött őrködni. Ezután a nyilasok padsorai felé fordulva, a következőket mondták: —Hát nem önkö hárdetik-e, hogy az állam

mindenek fölött áll? Ugyanakkor kifogásolták a kormány diszkrecionális jogát? Önkö azonban az egész államéletet diszkrecionális hatalomra akarják felépíteni. Ugyanakkor önkö ruházatukat és elveiket olyan helyről kérték kölcsön, ahol ilyen kérdésekben egyáltalán nem skrupulózusok. Egyetlen állam sem tűri, — folytatta a belügyminiszter — hogy polgárai más állam érdekeivel álljanak kapcsolatban.

Hubay nyilas képviselő: Lengyelországban német-ellenes magyar légiókat szerveznek. Keresztes-Fischer belügyminiszter: Lehet, hogy hét rongyos gárdista, akik Lengyelországba menekültek, hasonló akciót folytattak, de azt az állítást visszautasítom, mintha erről hivatalos magyar köröknek tudomásuk volna.

A Ház ezután általánosságban elfogadta a javaslatot, amelynek részletes tárgyalására holnap kerül sor.

Sulyos ellentétek az angol és japán álláspont között a kínai dollár ügyében

Az angol-japán bizottság megegyezett a közös tiencsini rendőri ellenőrzés módozataiban

Tokió, augusztus 1. A Domej iroda közlése szerint a kijelölt brit és japán szakbizottságok a várakozás ellenére újra összeültek és közel három és félórás megbeszélés után megegyeztek a japán-angol rendőri együttműködés módozatait illetően. Japán politikai körök ezt az újabb részletmegegyezést nem tartják ugyan jelentéktelennek, de megjegyzik, hogy az ellentétek továbbra is fennállanak, mert London most még inkább ragaszkodik gazdasági elgondolásaihoz, mint valaha, mert Washington fellépése új tápot

adott magatartásának. Tokió, augusztus 1. A Japán és Anglia között Tiencsinben folyó pénzügyi tárgyalások nem vezettek pozitív eredményhez. Tokióban a következő állásfoglalást szögezték le: Mivel a csunkingi kormány dollárját kitiltották egész Észak-Kína területéről, ugyanakkor azonban a tiencsini engedélyes területen továbbra is forgalomban van, Észak-Kínában mindaddig elképzelhetetlen a béke helyreállítása, amíg ez az állapot tart. Másrészt az a tény, hogy a kínai dollár

forgalomban van az angol engedélyes területen, lehetővé teszi a csunkingi kormány és ennek az angol engedélyes területen lakó hívei közötti összeköttetést. Mivel az angol engedélyes területen lévő ezüst tartalmú az északkínai kormányhoz tartozik, a japánok követelik ennél, hogy ezt az ezüstöt adják át az északkínai kormánynak. Ugyanakkor Japán visszautasítja azt a javaslatot, hogy a fentemlített kérdéseket pénzügyi szakértők elé bocsássák.

Londonból érkező jelentések szerint japán politikai körök azon a véleményen vannak, hogy Anglia ezekben a kérdésekben együtt akar működni Amerikával és kísérletet tesz arra, hogy egyre későbbre a határozathozatalt, mindaddig, amíg a washingtoni kormány értesítését kézhez nem kapja. Japán azonban határozottan visszautasítja, hogy egy harmadik hatalom bármilyen formában is beavatkozzék ügyeibe.

Japán politikai körök úgy vélik, hogy a konferenciát komoly veszély fenyegeti abban az esetben, hogy ha Anglia tovább folytatja a Japán ellen irányuló angol-amerikai együttműködést.

Singhaj, augusztus 1. (Rador.) Pekingi távirat szerint az angol cégek szolgálatában lévő összes kínaiak körélelet kaptak az angol-amerikai bizottságtól, amely felszólítja őket arra, hogy lépjenek ki állásaikból. Néhány kínai tisztviselőt a rendőrségre rendelték, ahol hasonló figyelmeztetésben részesítették őket.

Tokió, augusztus 1. (Rador.) A Domej ügynökség jelenti: A Nichi-Nichi című lap szerint az angol hatóságok megtagadták a halászat engedélyt több japánnak Singapur szomszédságában. A japán halászok évente több, mint 2 millió yen értékben halásznak azon a vidéken.

Rendkívüli minisztertanács Tokióban

Tokió, augusztus 1. Az angol-japán kereskedelmi gazdasági albizottság kedden folytatta tanácskozását. A japán kormány kedden délelőtt rendkívüli minisztertanácsot tartott, amelyen Arita külügyminiszter ismertette azokat a körülményeket, amelyek az amerikai-japán kereskedelmi egyezmény felmondását megelőzte. A minisztertanács után Hiranuma báró japán miniszterelnök jelentéstétel végett a mikádóhoz sietett.

A francia sajtó és a román Dobrudzsa

Párizs, augusztus 1. (Rador.) A Le Matin című lap Andre Rabache nevé tudósítójának tollából első oldalon cikke közöl „A román Dobrudzsa” címmel. Bucurestiben — írja a lap — határozottan visszautasítják, hogy bármilyen probléma fennállna Dobrudzsa területén. A cikkirő rámutat arra, hogy a dobudzsai bolgár kisebbség számaránya tekintetében a leggyengébben áll. Dobrudzsa területén a bolgárok sehol nem tudnak felmutatni abszolút többséget. Dobrudzsa kérdése — folytatja a cikkirő — nem képezhet komoly problémát etnikai téren. Valószínűleg tűnik, hogy Szófia nemzetvédelmi, vagy pedig reváns okokból feszegeti ezt a problémát. A románok azonban készen állnak arra, hogy minden rendelkezésükre álló morális és materiális erejükkel ellenálljanak egy olyan revizionista kampánynak, amelyet azok támogatnak, akiknek érdekében áll, hogy megzavarják a kelet-európai békét.

Három földműves a Prutba fulladt

Botosani, augusztus 1. A ripiceni cukorgyárral szemben fekvő Prut folyó mellett stárd közönségét tegnap reggel a folyó túlsó partjáról jövő segélykiáltások verték fel. Cernesti községből jöttek, több földműves kísérelte meg az átkelést a folyamon, hogy így rövidítsék meg útjukat. Am a Moara Pisicii nevé hely közelében örvénybe kerültek és közben kétségbeesett harcot vívtak a vízzel. A strand közönsége közül többen siettek segítségükre és sikerült is megmenteni német embert. Hármán azonban megfulladtak, közöttük két 17 éves fiú és egy 18 éves lány.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 19. Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT

TUDOS

Posta

Taxa postala plattá in num. No. 30523/1934

16. Telefon: 18-60. Havonta 110, negy évre 600, egész évre 1200. Havonta 12, egész évre 120. Hirdetések díjszám: „UJ KELET” a banati zsidóság. Cikkünk után forrás megjelölés.

Danzigi hírek

Ha nem naponként felbukkannak újabb verziók Danzigban, bizonyosan a jelentések és fantáziák ellen vezetni demokratikus államot. A jelentős adagokkal járó terjesztéshez és csoporthoz, amelyet a danzigi kérdéssel szemben. Egy szerkesztés kételkednek a másszor a Vatikán szíriákkal; egyik nappal a danzigi szerkesztés, mielőtt megérkezik, hogy a közönség legyen gétes turisták tömegeséről, a szabadvárosi munkálatait.

Olykor-olykor a zik ebben a szerkesztésben. A legutóbb Hitler „nem a ragaszkodók is dalomba való beke-

A német taktika és nyugtalanító híre. A túlsó oldalon új közlés, a világ élet lestoppol. Hol a tavaszi hónapok san egyre világosabbá válik az utóbbi idő mértékben fokozódó hadipar felkészültségre növekszik a repülő száma, abban a mértékben, hogy Danzig kockázatait a total háborús veszedelemnek, úgy ez éppen kezés páratlanul gyűgűgűben. Azt a k, is, vajjon a tenger betett kezéket, am dékalanul behozta Róma felé hajló f pedig éppen ezen a fogja őket energiát.

A Frankfurter Z társai megerősíteni rengő optimizmust, a lap, — hogy a szág között függő megfelelő időben történni. Egyebet van az utóbbi hónapokban san megoldani, úgy makat bizonyára u

Ha a szavaknak többi sorok szerint a danzigi kérdést s oldalan megoldani azok a verziók, an szállításról szólnak, lennek látszanak, minden gyermek, gészus automatiku angol-francia bizto ra való alkalmazás világot is Németor Frankfurter Zeitung egyoldalú megoldás korlatban azt jelen nem adta fel a l formában való m hogy ezt a lehetősé — szemelt tartja német csapatössze szágban és Szlová séttben a fentebb e szes eddigi külpoli vonások vezették l a szudetavidéken, egy lövés eldőrdült Ha Berlinben a megegyezésre gond ayal Csehszlovákia